

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління**

Кафедра міжнародної економіки

УДК 338.48:339.9-043.86

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____ Олег ШЕРЕМЕТ

_____ Світлана ГУТКЕВИЧ

«__» _____ 2023 р.

«__» _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

за освітньо-професійною програмою «Міжнародна
економіка» зі спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»

на тему: «Ефективність розвитку міжнародного туризму»

Виконав

здобувач 4 курсу, групи МЕ 4- 8

Хоменко Вікторія Русланівна

Керівник д.е.н., проф. _____

Гуткевич Світлана Олександрівна

Рецензент

Я, як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра міжнародної економіки

Кафедра міжнародної економіки
Освітній ступінь - бакалавр
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Гуткевич Світлана Олександрівна

«__» _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Хоменко Вікторії Русланівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

«Ефективність розвитку міжнародного туризму»

керівник роботи

Гуткевич Світлана Олександрівна, доктор економічних наук, професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Тема затверджена наказом по інституту від 05.12.2022 року № 865-КС

2. Строк подання здобувачем освіти роботи 02.06.2023

3. Інформаційна база

нормативно – законодавчі документи, навчальні посібники, підручники, монографії, наукові статті, статистичні данні Держстату України, електронні ресурси.

4. Зміст основних положень роботи

В розділі 1 розкрито сутність та значення туризму

В розділі 2 проаналізовано динаміку розвитку туристичної діяльності

В розділі 3 розкрито розвиток туризму як перспективної та привабливої галузі економіки України

5. Дата видачі завдання 01.09.2022

6. Календарний план виконання дипломної роботи

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
Підготовка I-го розділу	20.12.2022	Виконано
Підготовка II-го розділу	24.02.2023	Виконано
Підготовка III-го розділу	20.03.2023	Виконано
Завершення написання роботи	13-17.04.2023	Виконано
Передзахист кваліфікаційних робіт	24-30.04.2023	Виконано
Здача готової роботи	02.06.2023	Виконано
Захист робіт	14.06.2023	Виконано

Здобувач _____ / Хоменко В.Р /
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____ / Гуткевич С.О /
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

до кваліфікаційної роботи бакалавра на тему: «Ефективність розвитку міжнародного туризму»

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Робота містить 7 таблиць, 7 рисунків, кількість використаних джерел - 75.

Ключові слова: туризм, міжнародний туризм, ефективність, туристи, розвиток туристичної галузі, приваблива галузь економіки, види туризму, міжнародний досвід, розвиток туристичної галузі, динаміка розвитку.

Мета і завдання роботи. Аналіз теоретичних основ розвитку міжнародного туризму.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- визначено сутність та види туризму ;
- дано аналіз показників та методів оцінки ефективності туристичної діяльності;
- визначено особливості туризму, як привабливої галузі економіки;
- розглянуто динаміку розвитку міжнародного туризму
- дано оцінку розвитку міжнародного туризму;
- визначено основні напрями розвитку туризму в Україні;
- охарактеризовано розвиток міжнародного туризму;
- проаналізовано міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму.

Предметом роботи є ефективність розвитку міжнародного туризму.

Об'єкт роботи - міжнародний туризм

Методи аналізу. При проведенні аналізу ефективності розвитку туристичної галузі було використано монографічний; статистичний: графічний, табличний; рядів динаміки; метод порівняльного аналізу, абстрактно-логічний методи.

Наукові результати. Основні положення та результати викладено в наукових виданнях та доповідалися на науково-практичних конференціях та семінарах: «Інвестиційні перспективи України» (2022, НУХТ); «Актуальні проблеми: студент в системі сучасної освіти»(2020, НУХТ); «Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: Економіко-управлінські, правові та соціо-культурні аспекти» (2019, ЧНТУ)

Структура роботи. У вступі визначено предмет, об'єкт, мету бакалаврської роботи, наведено завдання, які були поставлені для досягнення цієї мети, визначено обсяг і структуру роботи, наведено інформаційну базу та методи аналізу, які були використані для розкриття теми бакалаврської роботи.

Перший розділ, має назву «Сутність та значення туризму» складається з трьох підрозділів під назвами: «Сутність туризму. Види туризму», «Показники та методи оцінки ефективності туристичної діяльності», «Особливості туризму, як привабливої галузі економіки».

У першому підпункті визначено сутність туризму згідно з законом «Про туризм», де сказано, що туризм - це виїзд особи за межі проживання, та метою є отримання економічного та соціального ефектів. Також дано види туризму. На основі аналізу визначено чому туризм є пріоритетною галуззю в економіці

В другому підпункті визначено поняття ефективність та те, що вона визначається рядом методів та показників, а розрахунок проводиться через відношення результатів

на витрати, а витрати в першу чергу використовуються на якісне досягнення результатів діяльності.

В третьому підпункті проаналізовано особливість туризму як привабливої галузі економіки та визначено що варто розвивати альтернативні та унікальні види туризму такі як зелений, темний, картковий,

Другий розділ має назву «Аналіз динаміки розвитку туристичної діяльності», та складається з двох підпунктів « Динаміка розвитку міжнародного туризму» та «Оцінка розвитку міжнародного туризму».

У першому підпункті проаналізовано динаміку розвитку міжнародного туризму та визначено, що з кожним роком розвиток туризму позитивно впливає на економіку країни, не зважаючи на труднощі. Українці також можуть вивести туризм на новий рівень завдяки аналізу міжнародного туризму та досвіду інших країн.

В другому підпункті визначено чинники, які сприяють розвитку міжнародного туризму та їхньому впливі на економіку країн. Також в цьому підпункті проаналізовано венчурне інвестування, що дає особливу стратегію розвитку туризму.

Третій розділ має назву «Розвиток туризму як перспективної та привабливої галузі економіки України». Він складається з трьох підпунктів які мають назви: «Основні напрями розвитку туризму в Україні», «Розвиток міжнародного туризму», «Міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму»

Перший підрозділ присвячений аналізу ефективних та конкурентоспроможних напрямів розвитку туризму. Одним з основних напрямів розвитку туристичної діяльності протягом останніх років є орієнтація туристичної галузі країни на розвиток особливих видів туризму, які сприятимуть туристичному попиту.

В другому підрозділі на основі аналізу визначено ряд факторів які призупиняють розвиток туристичної галузі, а також дано рекомендації з приводу розв'язання цих проблем.

В третьому розділі визначено, що міжнародний досвід є важливою складовою в створенні стабільних економічних структур в різних галузях, визначенні можливостей та точок зросту країни та для успішного розвитку туризму. На основі проведеного аналізу визначено, що кожна з країн має особливо чітко побудовану стратегію туристичної галузі, а також економіка чітко направлена на її розвиток та на попит туристів.

В кінці кожного розділу є висновки до розділів, а також після розділів загальні висновки, в яких коротко подано матеріал з розділів.

Зміст

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ТУРИЗМУ	8
1.1 Сутність туризму. Види туризму.....	8
1.2 Показники та методи оцінки ефективності туристичної діяльності....	10
1.3 Особливості туризму, як привабливої галузі економіки	14
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	23
2.1 Динаміка розвитку міжнародного туризму	23
2.2 Оцінка розвитку міжнародного туризму.....	31
Висновки до розділу 2	37
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ЯК ПЕРСПЕКТИВНОЇ ТА ПРИВАБЛИВОЇ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	38
3.1 Основні напрями розвитку туризму в Україні.....	38
3.2 Розвиток міжнародного туризму.....	47
3.3 Міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму.....	52
Висновки до розділу 3	61
ВИСНОВКИ.....	62
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність теми характеризується тим, що туризм є найефективнішою та найбільш конкурентоспроможною галуззю економіки, метою якої є досягнення економічного ефекту, що характеризується показниками прибутку. Ефективність розвитку туризму залежить від підвищення рівня зайнятості населення, міжнародного співробітництва, інвестування в галузь туризму, збереження природної та історико-культурної спадщини.

Згідно з закону «Про туризм», туризм - це виїзд особи за межі місця проживання, а метою туристичної діяльності є отримання економічного та соціального ефектів. Основними формами туризму є міжнародний та внутрішній туризм. До міжнародного належить в'їзний туризм (особи, які не проживають на території України, приїжджають з навчальною або професійно-діловою метою, а також з метою отримання позитивних емоцій від подорожі) та виїзний туризм (подорожі до інших країн громадян України та осіб, які постійно проживають на території України)

Розвиток міжнародного туризму відбувається нерівномірно, головним чином через різний рівень соціально-економічного розвитку окремих країн і регіонів. Україна може представляти свій туризм на міжнародному ринку завдяки розвитку унікальної туристичної структури. Через помірному клімату, наша країна може похизуватися своїми туристичними містами, гарними краєвидами, добре розвиненою інфраструктурою, а також культурною спадщиною та індустрією розваг і кулінарією.

Об'єкт кваліфікаційної роботи: міжнародний туризм.

Предмет кваліфікаційної роботи: ефективність розвитку міжнародного туризму.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз теоретичних основ розвитку міжнародного туризму.

Для досягнення цієї мети під час виконання бакалаврської роботи були поставлені та вирішені наступні завдання:

- визначено сутність та види туризму;
- дано аналіз показників та методів оцінки ефективності туристичної діяльності;
- визначено особливості туризму, як привабливої галузі економіки;
- розглянуто динаміку розвитку міжнародного туризму;
- дано оцінку розвитку міжнародного туризму;
- визначено основні напрями розвитку туризму в Україні;
- охарактеризовано розвиток міжнародного туризму;
- проаналізовано міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму.

Методи аналізу: монографічний; статистичний: графічний, табличний; рядів динаміки; метод порівняльного аналізу, абстрактно-логічний.

Інформаційна база: нормативно – законодавчі документи, навчальні посібники, підручники, монографії, наукові статті, статистичні данні Держстату України, електронні ресурси.

Обсяг і структура бакалаврської роботи: бакалаврська робота виконана на 77 сторінок, використано 7 таблиць, 7 рисунків, використано 75 літературних джерел, 4 додатків; складається з вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, і загальних висновків, додатків та переліку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ТУРИЗМУ

1.1 Сутність туризму. Види туризму

Туризм – це галузь, яка має динамічний розвиток в сучасному суспільстві. В багатьох країнах світу, туризм, як пріоритетна галузь являється найбільш прибутковою та конкурентноспроможною галуззю. Туризм має найвищі темпи зростання завдяки залученню багатьох інших галузей та збільшує національний дохід країни.

Міністерство економіки України, затвердило пріоритетні галузі економіки. До них відносяться агропромисловий комплекс, що включає виробництво, зберігання харчових продуктів; житлово-комунальний комплекс (створення об'єктів поводження з відходами та будівництво, реконструкція і технічне переоснащення у сфері теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення); машинобудівний комплекс (виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, машин і устаткування, електричного устаткування, автотранспортних та інших транспортних засобів); транспортна інфраструктура (будівництво, реконструкція і технічне переоснащення у сфері транспортної інфраструктури). А також до пріоритетних галузей економіки було віднесено курортно-рекреаційну сферу і туризм, попри те що туризм не є актуальним під час війни [1].

Згідно з закону «Про туризм», туризм - це виїзд особи за межі проживання, мета туристичної діяльності пов'язана з отриманням економічного та соціального ефектів [2].

Головними функціями туризму є: відпочинок (відновлення як фізично, так і психологічно); оздоровлення, економічна функція (адже туризм являється чинником економічного розвитку країни в цілому), навчальна функція(зокрема здобуття нового досвіду), функція охорони природи, політична функція(формування іміджу країни за кордоном) [3].

Розвиток туризму сприяє економічним вигодам на макро- та мікрорівнях, і ця галузь стимулює розвиток інфраструктури, такої як готелі, ресторани та комерційні підприємства, що, у свою чергу, збільшує частину податкових надходжень до бюджету, які можуть бути прямими або непрямими. Розвиток туризму призвів до збільшення потоку туристів до найбільш розвинутих туристичних напрямків і зростання інтересу до нових і нерозвинутих територій, незважаючи на високі транспортні витрати та дещо обмежені можливості туристичних послуг [3].

Є різні класифікації туризму, де турист може обрати як саме подорожувати, що робить туристичну галузь ще більш пріоритетною (Додаток А).

Галузь туризму стрімко розвивається, то в наслідок цього з'являється і набирає значного розвитку міжнародний туризм. Деякі автори [4] виділяють такі поняття як «іноземний туризм», «міжнародний туризм», «світовий туризм» [4]:

- іноземний туризм – система подорожей та обміну, що здійснюється на основі міждержавних договорів з врахуванням чинних міжнародних норм. Реалізація іноземного туризму відбувається шляхом здійснення міжнародних туристичних зв'язків на основі організації прийняття туристів у конкретній країні, поїздок громадян даної країни за кордон;
- міжнародний туризм – важливий напрямок міжнародного співробітництва у конкретній діяльності на основі поваги до національної культури та історії кожного народу його основних інтересів кожної держави; сфера розвитку туристичних відносин між народами різних країн і ознайомлення з досягненнями інших держав у різних галузях;
- світовий туризм – частина світогосподарських зв'язків і відносин у галузі пересування, відпочинку і подорожей; одна з основних галузей світової економічної діяльності, важливий показник світового розвитку[4].

Отже, туризм є пріоритетною галуззю економіки, адже збільшує місцеві доходи; створює нові робочі місця; може розвивати всі галузі, пов'язані з виробництвом та наданням туристичних послуг; розвиває соціально-виробничу інфраструктуру туристичних центрів; відроджує та сприяє розвитку народних промислів і культур; забезпечує вищий рівень життя місцевих жителів; збільшує валютні надходження з різних країн.

1.2 Показники та методи оцінки ефективності туристичної діяльності

За рахунок робочої сили, засобів праці та предметів праці діє будь-яке туристичне підприємство. Завдяки наявним засобам виробництва, персонал підприємства створює туристичний продукт та надає послуги і звідси впливає те, що ефективністю робочої сили можна назвати відбиття кінцевих результатів використання засобів виробництва і робочої сили за певний проміжок часу.

Визначено, що ефект - це результат дії, вимірний у матеріальних, грошових або соціальних термінах як різниця між результатом і витратами, пов'язаними з досягненням цього результату [4].

Якщо говорити про формулу ефективності будь-якої галузі, то її можна описати як відношення результатів на витрати, а витрати в першу чергу використовуються на якісне досягнення результатів діяльності:

$$\text{Ефективність} = \frac{P}{B} \quad (1.1)$$

де P – результат інвестиційної діяльності промислового підприємства, грн.;

B – витрати, грн.

Результати господарської діяльності підприємства допомагають розрізнити відповідні види ефективності, такі як економічна та соціальна.

Характерною рисою вартісних показників є те, що економічна ефективність відображається в проміжних і кінцевих результатах. Ці показники включають: Розмір прибутку, обсяг наданої послуги, рентабельність, продуктивність праці, ресурсозбереження тощо [5].

Соціальна ефективність передбачає скорочення робочого тижня, збільшення кількості нових робочих місць та покращення умов праці та побуту[9].

Підвищення ефективності роботи всього туристичного підприємства відбувається внаслідок підвищення ефективності діяльності всіх структурних підрозділів, що є бажаним для будь-якого підприємства та галузей і не тільки туристичного.

Суть проблеми підвищення ефективності діяльності полягає в тому, щоб на кожну одиницю витрат досягти максимально можливого збільшення обсягу наданих послуг або прибутку. Виходячи з цього, підвищення продуктивності суспільної праці стає єдиним макроекономічним критерієм ефективності діяльності [9].

Система показників ефективності діяльності включає декілька груп:

- узагальнювальні показники ефективності діяльності – до цього входить рівень, надання послуг на одиницю витрат ресурсів, задоволення потреб ринку, рентабельність туристичного продукту чи надання послуг, прибуток на одиницю загальних витрат, витрати на одиницю послуг частка приросту послуг шляхом інтенсифікації діяльності;
- показники ефективності використання праці (персоналу) - частка приросту продукції внаслідок зростання продуктивності праці, темпи зростання продуктивності праці, трудомісткість, коефіцієнт використання корисного фонду робочого часу, зарплато місткість одиниці послуги (продукту);
- показники ефективності використання основних та оборотних фондів, тобто фондівіддача активної частини основних фондів та загальна фондівіддача, фондомісткість одиниці продукту (послуги), матеріаломісткість, рентабельність основних фондів;
- показники ефективності використання фінансових коштів - рентабельність оборотних коштів, оборотність коштів рентабельність,

термін окупності вкладених інвестицій інвестицій [7].

На основі аналізу визначено, що економічна категорія “ефективність” - це здатність приносити ефект, результативність процесу, проєкт тощо, яка визначається як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат [8].

Отже, залежно від характеру витрат і ресурсів джерелами підвищення ефективності є: нижча фондомісткість і матеріаломісткість, вища продуктивність праці та нижча заробітна плата та послуги, раціональне використання природних ресурсів.

В результаті активного використання ресурсів для підвищення ефективності нашої діяльності реалізовано низку заходів, зміст яких характеризує основні напрями розвитку та вдосконалення підприємницької діяльності. Визначальними напрямками можуть слугувати: удосконалення структури виробництва, прискорення науково-технічного та організаційного прогресу, різнобічний розвиток та вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності, підвищення якості та конкурентоспроможності туристичних продуктів та послуг.

У системі управління діяльністю важливою ознакою вважається класифікація коефіцієнта ефективності за місцем реалізації. Особливо важливо розділяти внутрішні і зовнішні фактори. Зовнішні – структурні зміни, державна економічна та соціальна політика, інфраструктура. Внутрішні – люди, технології, стиль управління, методи роботи тощо.

Напрямки реалізації внутрішніх і зовнішніх чинників підвищення ефективності діяльності туристичних підприємств і організацій неоднакові за ступенем використання та контролю, мірою впливу, тому для практичної діяльності важливо знати масштаби дії, форм контролю та використання найбільш істотних внутрішніх і зовнішніх чинників ефективності на різних рівнях управління діяльністю трудових колективів. За це відповідальні керівники, менеджери, спеціалісти в цій роботі [9].

На основі аналізу визначено три напрями за якими можна визначити економічну ефективність діяльність турпідприємства: туристичне обслуговування мешканців регіонів, організація туризму в межах держави, вдало налаштований процес обслуговування на рівні туристичного підприємства.

Методи оцінки економічної ефективності дають можливість представити ефективність діяльності туристичного підприємства таким чином:

- оцінка ефективності застосування туристичних технологій при створенні туристичних послуг або їх комплексу;
- оцінка ефективності кожного туристичного продукту;
- оцінка фінансових результатів, що характеризує фінансовий стан підприємства;
- оцінка ефективності використання інформаційних технологій в туризмі;
- створення системи узагальнюючих критеріїв ефективності за результатами проведення економічної діагностики [10].

Комплексна оцінка ефективності діяльності туристичного підприємства може здійснюватися за такою моделлю (рис. 1.1).

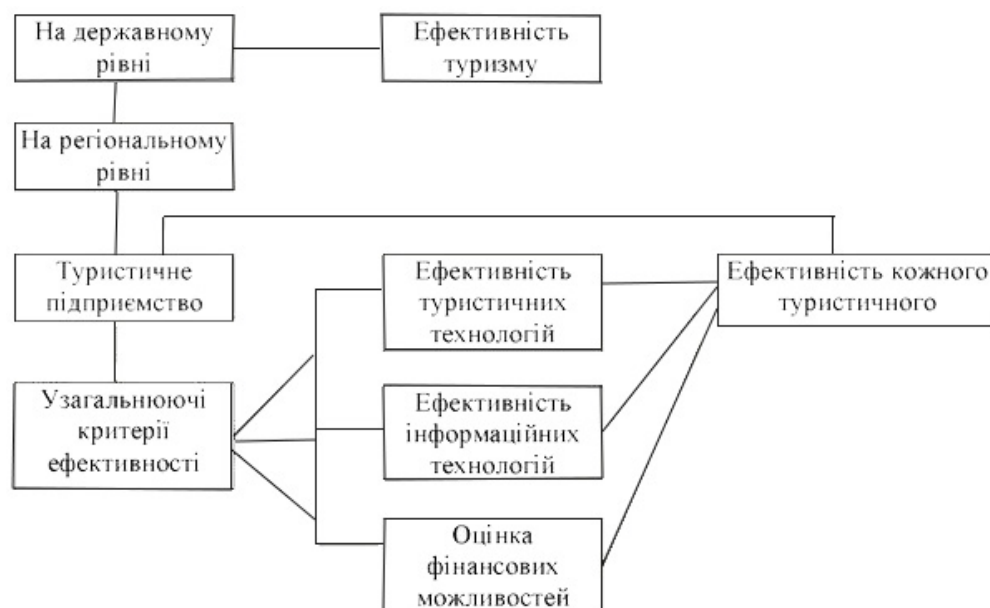

Рис. 1.1 Модель комплексної оцінки ефективності тур-підприємства

Джерело: [10].

Оцінка ефективності тур-підприємства визначається за формулою :

$$E = \Delta\Pi - B \quad (1.2)$$

Де: E — ефект; $\Delta\Pi$ — додатковий прибуток підприємства; B — витрати підприємства на придбання/утримання різних об'єктів.

Успішна та ефективна економічна діяльність туристичних галузей залежить від правильно поставлених цілей та механізму реалізації цих цілей. На основі аналізу визначено, що на початок потрібно здійснити комплексну систему планування для того аби правильно та успішно поставити цілі, додати їм кількісної характеристики та розробити заходи щодо їхніх реалізацій.

1.3 Особливості туризму, як привабливої галузі економіки

Туризм є однією з найбільш перспективних і прибуткових галузей промисловості в багатьох країнах світу. Його розвиток, як і виробництво, є важливим фактором забезпечення соціально-економічного зростання та сталого розвитку країни. Туризм впливає на функціонування транспорту, торгівлі, сільського господарства, харчової та легкої промисловості, готельного та ресторанного бізнесу. Крім того, туризм створює нові робочі місця та може бути важливим джерелом поповнення державного та місцевих бюджетів. Для того щоб туризм став тією галуззю, яка зможе це все контролювати необхідно визначити проблеми роботи туристичної галузі та розглянути основні напрями по їх вирішенню.

Виділено ряд чинників, які спричинили динамічний розвиток міжнародного туризму та сприяли формуванню позитивного клімату. Серед них можна віднести:

- зростання доходів населення;
- розвиток сучасних засобів комунікації та інформаційних технологій
- збільшення вільного часу та зменшення середньої тривалості робочого часу;
- розвиток транспорту, транспортних мереж та інфраструктури;

- вагомі зрушення у структурі духовних та матеріальних цінностей [12].

На основі аналізу позитивних чинників можна виділити наступні проблеми, що стримують розвиток туристичної галузі. Серед них можна виділити:

- відсутність розгалуженої системи інформаційно-рекламного забезпечення діяльності галузі та туристичних представництв за кордоном;
- відсутність цивілізованих умов перетину кордону та несприятливий візовий режим для іноземних туристів;
- податкове законодавство, що не сприяє вкладенню інвестицій в інфраструктуру туризму та санаторно-курортний комплекс;
- підпорядкованість туризму та санаторно-курортного комплексу;
- недоліки в системі регіонального управління;
- проблема тіньової економіки;
- необхідність передання частини повноважень органам місцевого самоврядування [13].

До чинників, які гальмують розвиток туристичної галузі в Україні можна віднести наступні [14]:

- події в Україні 2013-2014 років та подальші роки, вони суттєво змінили національну економічну ситуацію. Загострення конфлікту в АР Крим та на сході України (поруч зі всеосяжною економічною кризою) стало визначальним фактором не стабільної всієї економічної системи України, а також труднощі в трансформації її зовнішньоекономічної діяльності. Можна з упевненістю сказати, що ці події стали вагомим чинником значного посилення негативних тенденцій у динаміці в'їзного туризму; зниження рівня життя населення України, що також негативно вплинуло і на виїзні туристичні потоки й

- внутрішній туризм, а також значно зменшились інвестиційні надходження в туристичну галузь України;
- відсутність скоординованої висококваліфікованої та ефективної системи дій з виведенням національного туристичного продукту України на світовий ринок, а тому відсутність інвестування туристичних проєктів та національних туристичних продуктів через їх безперспективність;
 - відсутність сформованої політики сталого розвитку туризму в Україні. Через це існує необхідність розробки концепції сталого розвитку туризму в Україні, головною метою якої має стати забезпечення постійного розвитку туристичної діяльності з метою підвищення ефективності соціально-економічного розвитку регіону на основі ефективного управління усіма елементами туристичної діяльності та її інфраструктури з метою залучення інвестицій та повного задоволення потреб туристів;
 - невідповідність світовим стандартам об'єктів туристичної інфраструктури та недостатній рівень їх розвитку. Причиною цього слугує те що сервіс туризму формувався ще за радянських часів та був зорієнтований на невибагливого туриста. Саме через це серед об'єктів інфраструктури переважали та переважають досить великі туристичні комплекси зі значною кількістю місць, низьким рівнем комфорту та низькою якістю надання туристичних послуг. До цього пункту також доцільно додати незадовільний стан доріг автомобільного сполучення;
 - доволі низький рівень якості обслуговування клієнтів, що зумовлено загальною кваліфікацією обслуговчого персоналу та низьким рівнем культури менеджменту туристичної галузі[14].

Аналіз показав, що проблеми в галузі туризму є, однак не зважаючи на них туризм є привабливим і є фактори які стимулюють розвиток туристичної галузі.

Нами визначено формування певних напрямків розвитку туризму в Україні[15]:

- поживлення туристичної активності чергується із спадами, відтворюючи в цих коливаннях не лише стан внутрішнього ринкового середовища, але і світової ринкового об'єднання, де імідж України залишається ще невизначеним;
- спостерігається напрям перевищення в'їзного потоку над виїзним в структурі міжнародного туризму, яка позначена зростанням потоку іноземних туристів до нашої країни;
- попри позитивні зрушення на національному ринку туристичних послуг, слід зазначити мотиваційний і географічний перерозподіл виїзного туризму;
- в структурі туристичних потоків як з України, так і до України за мотивацією домінує приватний туризм;
- в географічній структурі туристичних потоків як з України, так і до України переважне значення мають перш за все країни-сусіди [15].

Ще однією особливістю розвитку туризму є його різноплановість, а саме насичення різними видами. Найзагальнішими видами туризму можна вважати:

- активний туризм
- рекреаційний туризм
- культурний туризм
- спортивний та екстремальний туризм
- автомобільний туризм (автотуризм)
- велосипедний туризм
- кінний туризм
- лижний туризм
- пригодницький туризм
- водний туризм
- сільський туризм

- шопінг туризм
- пасивний туризм
- лікувально-оздоровчий туризм
- діловий туризм
- гастрономічний туризм
- круїз
- освітній туризм

До непоширених видів туризму можна віднести такі як:

- хобі-туризм. Такий вид міжнародних подорожей дає можливість займатися улюбленою справою з однодумцями під час відпустки чи подорожі. Як правило, ці тури організуються як групові [16].
- визнається прагнення туризму та релігії до більш тісної співпраці. У релігійному туризмі можна виділити наступні види подорожей, такі як паломництво, тобто відвідування святих місць з метою споглядання церковних реліквій, святинь і з метою здійснення релігійних обрядів; освітні поїздки, спрямовані на ознайомлення з релігійними пам'ятками, релігійною історією та релігійною культурою; наукові поїздки - поїздка вчених для розв'язання релігійних проблем [16].
- На основі аналізу, українські вчені [17] визначили та дослідили «темний» туризм. Вони відзначають, що цей вид туризму охоплює меморіальний, ностальгійний, пригодницький та пізнавальний туризми [17]. Об'єктами «темного» туризму зазвичай називають місця, пов'язані зі смертю та стражданнями. Умовно їх можна поділити на декілька категорій: некрополі, місця катастроф, кровопролитних битв, колишні в'язниці та концтабори тощо. Для позначення нетрадиційності подорожей до цих місць іноді навіть використовуються спеціальні терміни («некропопольний туризм», «туризм смутку», «туризм катастроф», «танатотуризм» та ін.).

Переважна більшість так званих об'єктів «темного» туризму має велике культурно-історичне значення. Більшість із них взято під охорону законами країн, на території яких вони знаходяться, як археологічні, історичні пам'ятки, пам'ятки архітектури тощо [18].

- В умовах воєнного часу, крім звичайної класифікації, з'явився додатковий вид туризму «картковий туризм», при якому клієнт записує на картку гривню і «виводить» її в іншій валюті для отримання доходу внаслідок інфляції та девальвації валюти. Мета карткового туризму – зменшити тиск гривні на валютному ринку. 21 травня Державний банк України зняв обмеження щодо встановлення курсу валют на купівлю банками готівкової іноземної валюти. Цей вид туризму контролюється державою і не впливає на банкрутство банків чи розповсюдженню шахраїв.

Значне місце у світі займає молодіжний туризм з його специфічною організацією та обслуговуванням. В останні роки в міжнародній туристичній практиці стрімко розвиваються такі нові види туризму, як парадорес, таймшери, зелений туризм і сільський туризм і т.д. Серед пріоритетних напрямів розвитку ринку міжнародних туристичних послуг України слід виділити рекреаційний, діловий, активний, сільський зелений та екологічний.

Пріоритетним для іноземців напрямком українського туризму є унікальний вид туризму - «сільський зелений туризм», розвиток якого стабільно прогресує по всій Україні, однак найбільше в західній частині. Деякі вчені [19] вважають, що для нашої країни слід використовувати саме сільський туризм з його унікальними можливостями, адже саме це може зіграти роль в структурній перебудові економіки, а також розв'язувати соціально-економічні проблеми в сільській місцевості.

Згідно з визначенням, сільський зелений туризм, як вид туризму – це відпочинок у сільській, курортній чи природоохоронній місцевостях, який вимагає належно облаштованих приватних садиб і відповідної інфраструктури [20].

Українське законодавство визначає екологічний (зелений) і сільський види туризму. Цей вид туризму слід розглядати як особливу форму відпочинку в сільській місцевості з використанням трудових ресурсів, таких як сільське господарство, землеробство або напівземлеробство, культурна спадщина, історія та природа, а також місцевий відпочинок [20].

Аналіз показав, різноманітність туристичних занять, а саме:

- розважальних (полювання, рибальство, збиральництво),
- пізнавальних (ознайомлення з природними, культурно-історичними й етнографічними цінностями),
- оздоровчих (заняття фізичною працею, купання у водоймах),
- проведення більшості часу на природі [20].

Це все робить зелений туризм одним з пріоритетних видів рекреаційної діяльності, який забезпечує йому постійно зростаючу популярність.

Велике значення для розвитку сільського зеленого туризму має особлива група факторів, які обумовлені особливостями діяльності об'єктів сільського зеленого туризму:

- сезонність;
- конкуренція;
- рівень розвитку реклами;
- розвиток інфраструктури;
- рекреаційно-туристичні ресурси;
- культурно-історичні та етнографічні особливості [21] .

Окрім цього, як було зазначено, сільський зелений туризм має позитивний вплив на розв'язання соціально-економічних проблем села полягає передусім у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, та забезпечення додаткового доходу для селян, сприяючи таким чином вирішенню соціально-економічних проблем у селі, розширює можливості працевлаштування фермерів не лише у виробничій сфері, а й у сфері послуг. При певному нагромадженні числа відпочивальників з'являється потреба в

задоволенні їх різноманітних запитів, а це, своєю чергою, стимулює розвиток сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинково-розважальних та інших. Важливим досягненням розвитку сільського зеленого туризму є розширення можливостей реалізації окремої сільськогосподарської продукції, яка може бути реалізована на місці як готова їжа після відповідної обробки та підготовки, а не як сільськогосподарська сировина [19].

Отже, розвиток галузі туризму впливає на економіку будь-якої країни. Визначено, що Україна відома завдяки розвиненими галузями альтернативного туризму, такими як унікальний зелений туризм, який набуває популярності. Також нових обертів набирає картковий туризм. Аналіз показав, що цей вид туризму є вигідним шляхом збереження та виведення гривні в інших валютах на міжнародному валютному ринку.

Висновки до розділу 1

На основі аналізу «сутність та значення туризму» нами було зроблені наступні висновки:

Туризм, згідно з закону «Про туризм», це тимчасовий виїзд з місця проживання в межах країни або за її межі, з метою отримання нових знань та вражень, для оздоровчої мети, ділової або спортивної мети. Аналіз показав, що туризм є пріоритетною галуззю економіки будь-якої країни, адже збільшує місцеві доходи; створює нові робочі місця; може розвивати всі галузі, пов'язані з виробництвом та наданням туристичних послуг; розвиває соціальну та виробничу інфраструктуру у туристичних центрах; активізує діяльність народних промислів і розвиток культури та сприяє їм; забезпечує зростання рівня життя місцевого населення; збільшує валютні надходження з різних країн.

Аналіз показав, що ефективність туристичної галузі можна розрахувати за співвідношенням результатів і витрат, а витрати в основному використовуються для досягнення високоякісних результатів. За видами витрат і ресурсів джерелами підвищення ефективності такі: зростання продуктивності праці і зниження зарплатомісткості послуг, зниження фондомісткості та матеріаломісткості, раціональне використання природних ресурсів.

На основі аналізу визначено, що особливість туризму в розвитку більш альтернативних напрямках туризму, наприклад, унікальний зелений туризм, який набирає популярності. Також нових обертів набирає картковий туризм або ж темний туризм. Також кожна країна знає проблеми розвитку туристичної галузі і намагається знайти шляхи їх вирішення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1 Динаміка розвитку міжнародного туризму

Не дивлячись на складність розвитку економіки в цілому, за останні роки міжнародний туризм зарекомендував себе як одна із найбільш перспективних і динамічних галузей світової економіки.

Туристичну активність визначають:

- якість довкілля, що виступає індикатором екологічної атрактивності туристичного регіону;
- матеріально-технічна база туризму, що визначає рівень розвитку засобів розміщення та обслуговування туристів;
- сконцентрованість культурно-історичних пам'яток та розважальних закладів;
- розвиток інформаційно-комунікаційних технологій який визначає рівень комунікаційної атрактивності території;
- стан криміногенної ситуації в регіоні, що є індикатором рівня безпеки подорожей в регіоні;
- рівень транспортної доступності;
- загальний імідж регіону, що виступає критерієм загальної соціально-економічної атрактивності туристичної [22].

На основі аналізу визначено, що в 2012 році кількість туристичних прибуттів в країни Європи перевищила 1 млрд та склала 1 млрд 37 млн туристичних прибуттів. До 2015 р. кількість туристів зросла на 1,7 %, до 1 млрд 55 млн туристичних прибуттів, а у 2017 р. цей показник зросла на 10 %, відносно 2012 р., та перевищив 1 млрд 140 млн прибуттів (Додаток Б) [23].

Розглянувши туризм Європи, визначено, що його особливості були яскраво вираженими внутрішньо-регіональними характеристиками. Внутрішньоєвропейські поїздки становлять 75%, а міжрегіональні лише 25%. Найбільш популярною територіальною структурою міжрегіональних туристичних потоків є ті, що з'єднують Західну Європу з Північною Америкою та Японією. Ці території є так званими економічними центрами, а також центрами «туристичного тяжіння». Велике значення мають також плавання за меридіанами з Північної Європи (Данія, Швеція, Фінляндія) до країн Середземномор'я (Іспанія, Франція, Хорватія, Греція) [23].

Варто зазначити, що зростання туристичних прибуттів спостерігається у зв'язку з високою концентрацією туризму, характерною для невеликої кількості країн регіону. (рис 2.1).

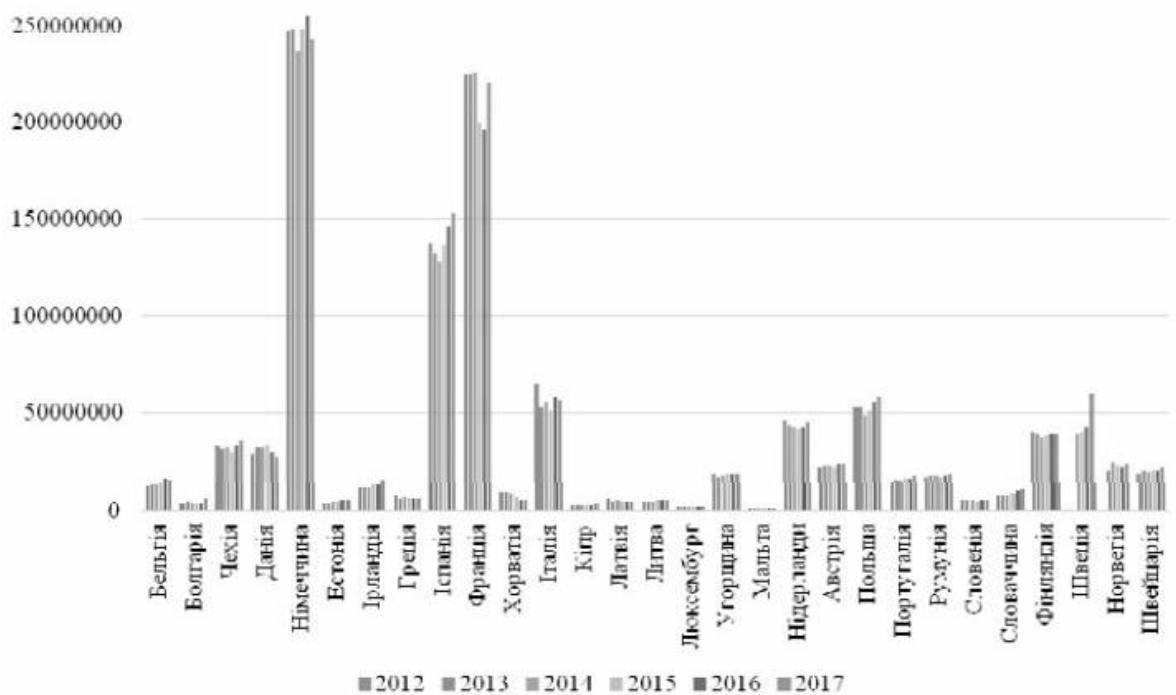

Рис.2. 1 Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи (млн. грошових одиниць)

Джерело: [23 та 24].

Згідно динаміці визначено, що Іспанія, Франція, Італія, Німеччина та Велика Британія є світовими лідерами туристичних регіонів Європи. У 2017 році

Німеччина очолила рейтинг найпопулярніших країн з 243 мільйонами туристів. Далі у списку йдуть Франція та Іспанія з 220 мільйонами відвідувачів. і 152 мільйони туристів [24]. Чехія, Данія, Угорщина, Нідерланди, Австрія, Польща, Фінляндія та Швеція залишаються популярними напрямками.

Поділ за країнами формування рекреаційних потоків Європи представлена додатку В. За даними таблиці визначено збільшення кількості туристичних прибуттів з метою рекреації та відпочинку як в кожену країну окремо, так і в цілому в регіон.

Згідно з даними таблиці (Додаток В) визначено, що у 2012 році прибуло 497 млн осіб, а кількість туристів у 2015 році зросла на 2,7%, що становить близько 510 млн, слід зауважити, що цей показник у 2017 році перевищив 2012 рік. У річному обчисленні він збільшився на 13,2% та досяг доходу в 563 млн грошових одиниць.

Європа є найпривабливішим місцем відпочинку у світі, щороку приваблює до 60% іноземних туристів. Це зумовлено просторовою концентрацією тут природного, культурно-історичного та етнічного різноманіття. Традиційними лідерами відвідин Європи є Німеччина, Франція та Іспанія. У 2017 році п'ятірку європейських країн за кількістю іноземних туристів склали: Німеччина - 119,8 млн, Франція - 91,6 млн, Іспанія - 79,7 млн, Італія - 34,1 млн, Нідерланди - 27,7 млн [25].

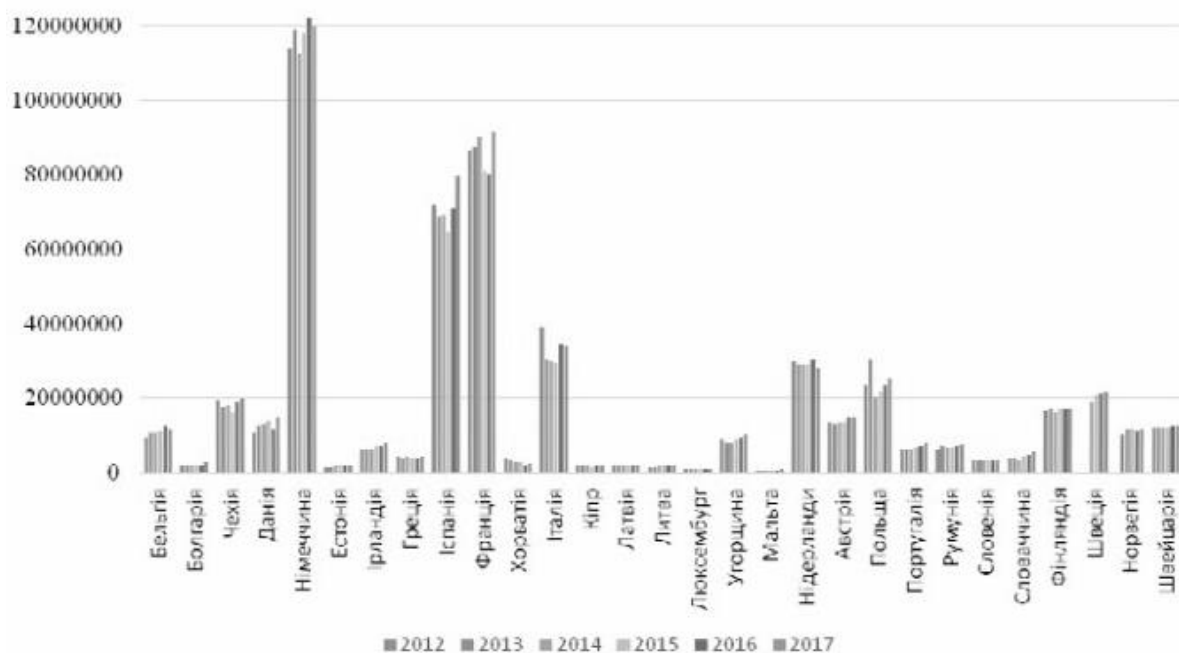

Рис. 2.2 Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи з метою рекреації та відпочинку (млн. грошових одиниць)

Джерело: [25].

Аналіз динаміки чисельності міжнародних прибуттів показав, що в країнах Європи спостерігаються певні відмінності. В країнах Північної Європи – Данія, Естонія, Латвія, Литва, Норвегія, Фінляндія та Швеція, демонструють відносно невелике збільшення прибуттів рекреантів до 5%, а в Латвії навіть зменшення на 11%, порівняно з 2016 р. Країни Західної Європи залишаються найбільш розвинутим у плані міжнародного туризму та рекреації, зокрема. Безумовним лідером регіону є Франція, на яку припадає понад 50 % рекреаційних прибуттів у цей регіон. Однак у 2015 р. та 2016 р. вона потерпіла кризу прибуттів. Порівняно з 2014 р. кількість прибуттів рекреантів впала на 11,1% у 2015 р. У 2017 р. показники в'їзду рекреантів відновились та навіть збільшились. Загалом приріст рекреаційних прибуттів, до Франції зріс на 6 %, порівняно з 2012 р. однак не перевищили показники Німеччини, яка з 2012 р. має досить несуттєвий приріст у 5%. Серед країн, які показували за згаданий період позитивну тенденцію – Швеція 21,4 млн та Австрія - 14,6 млн рекреантів [23].

Аналіз показав, що країни Центральної та Східної Європи відстають від Західної та Північної Європи у розвитку сектору дозвілля, всупереч наявності значних і різноманітних ресурсів відпочинку та туризму. Це можна пояснити тим фактом, що прогрес у відновленні в регіоні був дуже повільним через існування планової економіки в минулому. Крім того, рівень інфраструктури в цих країнах відстає від інших країн. Хоча певні країни мали позитивні показники, у порівнянні з 2012 р. приріст рекреаційних прибуттів зріс в Румунії на 24 %, Угорщині - 16 %, Словаччині - 8 %, Польщі -6 %, Чехії - 3 %. Південноєвропейські країни також відзначаються постійним приростом рекреантів. Так, з 2012 р. приріст рекреаційних прибуттів зрів в Мальті на 76 %, Португалії на 6 %, Іспанії - 10 %, Словенії – 6%, Кіпрі – 7,6%. Виключення становить Італія, тут показник приросту, в порівнянні з 2012 р. знизився на 12,5% [23].

За таким низьким рівнем приросту рекреаційних прибуттів до країн Європи стоять такі фактори як:

- падіння конкурентоздатності, внаслідок старіння їх рекреаційного продукту;
- високий рівень цін на рекреаційні послуги;
- труднощі у пристосуванні рекреаційного ринку до змін у потребах рекреантів;
- зростання попиту на екзотичні та екстремальні рекреаційні послуги та зменшення на традиційні [23].

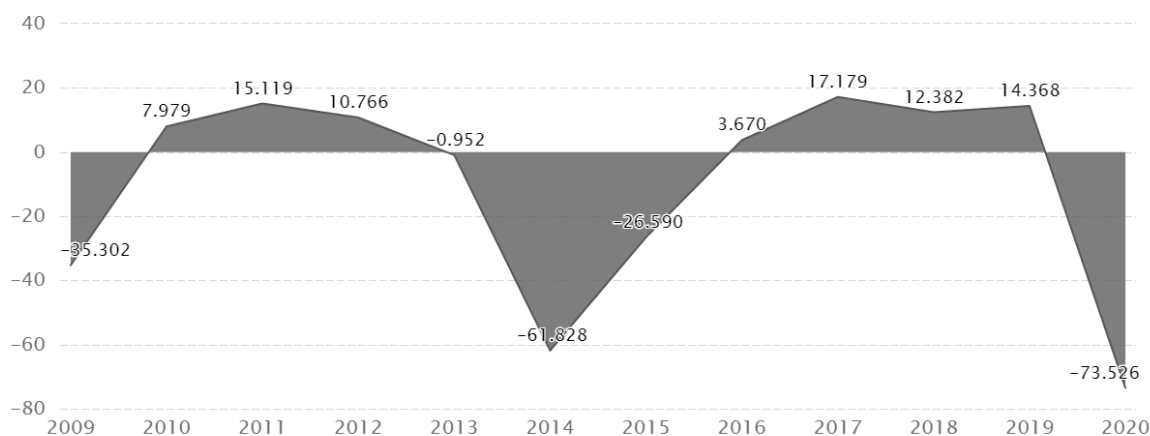

Рис. 2.3 Динаміка зростання доходів від туризму в Україні з 1997 по 2020 р.р(%)

Джерело: [26].

Таблиця 2.1

Зростання доходів від туризму в Україні у 2020 році

Останнє	Попереднє	Мін.	Макс.	Одиниця	Частота	Діапазон
-73.5	14.4	-73.5	143.4		щорічно	1997 – 2020
2020	2019	2020	2004	%		

Джерело: [26].

За даними рис 2.3 та табл. 2.3 визначено, що у грудні 2020 року дохід від туризму в Україні впав на 73,5% порівняно з минулим роком, порівняно зі зростанням на 14,4%. Визначено дані про темпи зростання доходів від туризму в Україні оновлюються щорічно, доступні з грудня 1997 по грудень 2020. На основі аналізу визначено, що дані досягли історичного максимуму в 143,4% у грудні 2004 року та рекордно низького рівня в -73,5% у грудні 2020 року.

Європейський туристичний досвід є особливим для України. Тому що зараз на території України йде війна і люди змушені емігрувати за кордон. Війна забрала життя багатьох мирних жителів і зруйнувала цивільну інфраструктуру. Це змусило людей покинути свої домівки в пошуках безпеки, захисту та

допомоги. Понад чотири мільйони українських біженців перетнули кордон із сусідніми країнами за перші п'ять тижнів, тоді як багато інших були змушені переїхати всередину.

Від початку російської агресії 24 лютого (станом на 2 травня 2022 року) з України виїхало близько 5,6 млн українців. Про це свідчать дані Управління Верховного комісара ООН по справах біженців (УВКБ ООН).

Таблиця 2.2

Кількість біженців з України в сусідніх країнах з 24.02. 2022р. (станом по 05.05. 2022р.)

Назва місця розташування	Джерело	Дата	Населення
Польща	Уряд	5 травня 2022	3,143,550
Румунія	Уряд	5 травня 2022	856,941
Росія	Уряд	5 травня 2022	727,712
Угорщина	Уряд	5 травня 2022	551,010
Республіка Молдова	Уряд	5 травня 2022	452,038
Словакія	Уряд	5 травня 2022	391,592
Білорусь	Уряд	5 травня 2022	26,149

Джерело [27].

Більшість біженців, за даними урядів країн, вирушили до Польщі (понад 3,07 млн) та Румунії (понад 836,1 тисячі). Угорщина ухвалила 534,8 тис. осіб, Молдова – понад 448,1 тис. осіб, Словаччина – 382 тис. осіб. (табл. 2.4) [28].

Єдина база даних ВПО містить відомості про 3,4 мільйона осіб. З них понад 2 мільйони були зареєстровані як внутрішньо переміщені особи після введення воєнного стану. З них 1,9 млн змушені були переїхати вперше [28]. На рисунку 2.4 показано динаміку міграцій за датами, а на малюнку 2.5 показано динаміку

за місяцями. Це чітко свідчить про те, що більшість біженців виїжджає в березні, а з квітня біженці повертаються в рідну Україну.

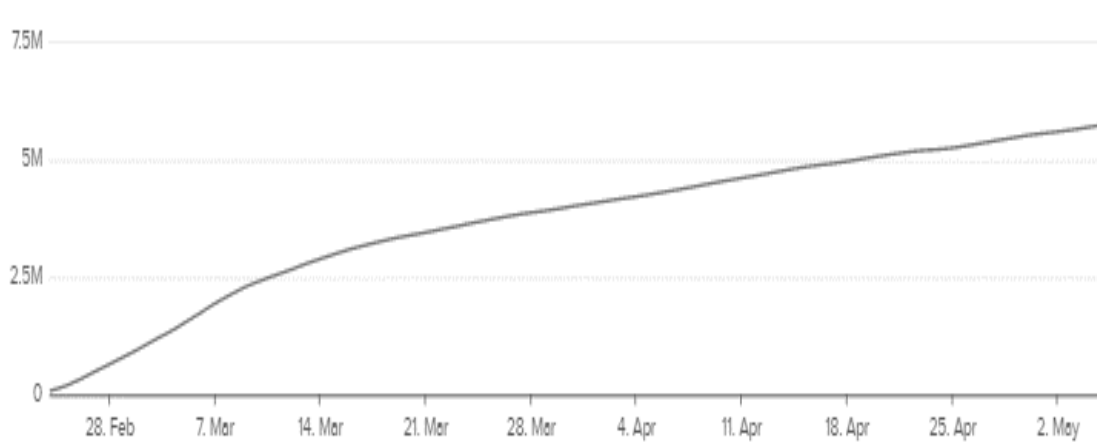

Рис 2.4 Динаміка міграційних процесів по дням станом до 2.05.2022р.

Джерело: [27].

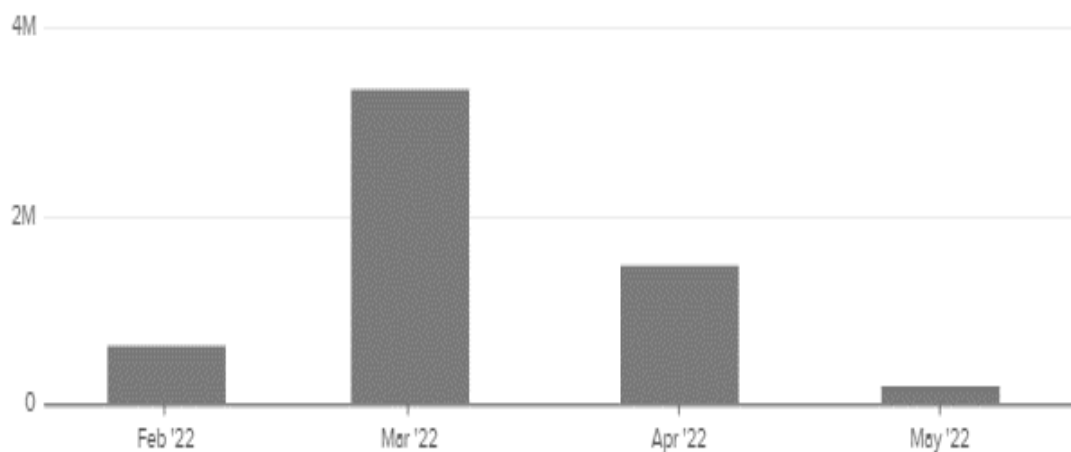

Рис 2.5 Динаміка міграційних процесів по місяцям станом до 02.05. 2022р.

Джерело: [27].

У сучасних умовах українці змушені мігрувати, але вони дізнаються про країни, куди мігрували, відвідують туристичні місця, допомагають волонтерам з України, роблять за кордоном те, що потрібно для нашої армії та людей, які

залишилися в Україні. Таким чином можна виділити ще додатковий вид туризму – міграційний, або туризм в умовах міграції.

Отже, міграційний туризм може швидше розвинути український туризм і зробити його ще більш привабливим для інвестицій після перемоги, оскільки вимушені мігранти повертаються в Україну та приносять туристичний досвід європейських країн. Українці зможуть допомогти державі у повсякденних справах знайти джерела розвитку нашого українського туризму.

2.2 Оцінка розвитку міжнародного туризму

Міжнародний туризм має дуже нерівномірне поширення у світі, разом з цим відбувається нерівномірний його розвиток. Головними чинниками цього є політично-стабільна ситуація в тій чи іншій країні та економічний розвиток.

Найбільшого розвитку міжнародний туризм досяг у країнах Західної Європи (Німеччина, Франція, Іспанія, Італія, Португалія). Все більше людей хочуть поїхати в інші країни. Найпопулярнішими країнами з точки зору розвитку міжнародного туризму у світі є Китай, США та Франція. У деяких європейських країнах існує нестабільна політична та економічна ситуація, яка перешкоджає розвитку індустрії туризму, навіть у країнах з високим культурно-історичним потенціалом.

На розвиток туризму впливає багато факторів. Аналіз різних рівнів країн світу дозволив зробити висновок, що наявність сприятливих факторів призводить до лідерства окремих регіонів і країн у світовому туризмі, тоді як несприятливі фактори зменшують потік туристів з інших країн світу.

Основні чинники, що впливають на розвиток туризму, можна розподілити на дві групи: статичні та динамічні.

До статичних належать природно-кліматичні, географічні, культурно-історичні чинники.

До динамічних відносяться:

- демографічні;

- соціальні;
- економічні;
- культурні;
- науково-технічний прогрес;
- міжнародні чинники [29].

Розвиток міжнародного туризму явище динамічне і найголовнішими чинникам, які лежать саме в розвитку туризму є:

- Економічне зростання і соціальний прогрес привели до розширення обсягу ділових поїздок та подорожей з пізнавальними цілями.
- Удосконалення всіх видів транспортних засобів зробило дешевшими поїздки.
- Збільшення кількості найманих працівників і службовців у розвинутих країнах та підвищення їхнього матеріального й культурного рівня.
- Посилення праці й отримання працюючими більш довгих відпусток.
- Міждержавні зв'язки та культурні обміни між країнами стали більше розвиватися та призвели до розширення міжособистісних зв'язків між регіонами.
- Розвиток сфери послуг стимулював розвиток сфери перевезень і технологічний прогрес у галузі телекомунікації.
- Послаблення обмежень на вивіз валюти у багатьох країнах і спрощення прикордонних формальностей. (Яскравий приклад картковий туризм, головна ідея якого полягає «подорожі» валюти)

В економіці окремої країни міжнародний туризм виконує ряд важливих функцій:

- є джерелом валютних надходжень для країни і засобом для забезпечення зайнятості;

- розширює вкладення у платіжний баланс і ВВП країни;
- зі зростанням зайнятості у сфері туризму збільшуються доходи населення і підвищується рівень добробуту нації.

Головним чинником розвитку міжнародного туризму є взаємодія туристичної галузі та туристичної індустрії, зокрема готельно-ресторанний бізнес. Яскравим прикладом є приклад міжнародного туризму Німеччини, адже на основі динаміки туристських прибутків та ночівель свідчить, що туризм в цій країні зростає дуже стрімкими темпами. Під час економічної кризи доходи знизилися, але після закінчення кризи показник швидко повернувся до докризового рівня, а потім і перевершив його. У 2013 році німецькі готелі встановили нові рекорди відвідувачів. Ніколи ще стільки людей не відпочивали в Німеччині. За даними Федерального статистичного управління, у Вісбадені заброньовано 410 мільйонів ночей. Кількість іноземних туристів, які відвідують Німеччину, зростає. Серед країн ЄС Німеччина займає друге місце після Іспанії за кількістю туристів [30].

Німеччина має багато різних способів задовольнити потреби туристів з різними інтересами: рекреаційні ресурси, як джерела мінеральних вод, гірськолижні курорти, середньовічні замки, озера й пам'ятники архітектури, протягом уже багатьох десятиліть використовуються для залучення туристів[31].

Готельне господарство в Німеччині – головний фактор та основна складова туристичної інфраструктури, саме вона відіграє провідну роль у презентації німецького туристичного продукту на світовому ринку туристичних послуг. Ситуація в готельному секторі впливає не тільки на розвиток туристичної індустрії загалом і створення туристичних послуг, а й на інші важливі галузі економіки (транспорт, будівництво, зв'язок, торгівля тощо). Отже, створення високоефективного готельного господарства має велике значення як один із пріоритетних напрямів розвитку економіки Німеччини [32].

На основі аналізу позитивного досвіду Німеччини у розвитку її туристичної галузі, а саме готельно-ресторанної інфраструктури, показав, що цей досвід може бути використаний, аби розв'язувати проблеми розвитку аналогічної галузі в

Україні. Потрібно започаткувати комплекс заходів, що сприятиме організації системного підходу до регулювання та розвитку цієї галузі. Потрібно створити гнучку саморегульовану систему, що дозволить виробляти ефективні заходи з розвитку внутрішньої інфраструктури, підвищення сервісу та вдосконалення законодавства, тобто в сукупності дати новий імпульс розвитку внутрішнього і в'їзного туризму, що дозволить досягти позитивного ефекту [33].

Отже, міжнародний туризм підтримує національні традиції, стимулює розвиток народних ремесел, заохочує до відродження рецептів приготування цікавих і смачних страв, охороняє природу і створює сприятливі соціальні умови для її функціонування. Туризм перетворився на систему, яка надає всі необхідні можливості для пізнання культури, звичаїв, історії, релігійних і духовних цінностей кожної держави та її народу, а також сприяє розвитку процесу.

Відомо, інвестиційна діяльність є важливою для підтримки майбутнього розвитку будь-якого бізнесу, включаючи та туристичний бізнес. Інвестуючи, компанії очікують отримати більший дохід і більший прибуток. Перспектива вищих прибутків, безсумнівно, приваблива для інвесторів акцій, які побачать зростання цін на акції. Для кредиторів або банків більший прибуток означає більший приплив готівки, тому компанія має більшу здатність погасити позики.

Насправді інвестиційна діяльність – це діяльність, яка безпосередньо пов'язана зі зростанням бізнесу, а також приносить прибуток у довгостроковій перспективі, роблячи дохід, отриманий від інвестиційної діяльності, стабільним.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій [35].

Завдяки ефективним і позитивним структурним змінам в економіці країни необхідно враховувати світові тенденції економічного розвитку. Венчурне інвестування визнано одним із провідних механізмів фінансування інноваційної діяльності. Світова практика доводить, що поява венчурного капіталу призвела до значного пожвавлення інноваційного процесу, а сам венчурний капітал став фактором, що прискорює розвиток науково-технічного прогресу [36, с. 120].

Згідно з визначенням Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу «венчурний капітал» – це довгостроковий, ризиковий капітал, що інвестується в акції нових і швидкозростаючих компаній з метою отримання великого прибутку після реєстрації акцій цих компаній на фондовій біржі [37].

Венчурне інвестування усе більше стає популярним — навіть важливим — джерелом залучення грошей, особливо якщо вони не мають доступу до ринків капіталу, банківських позик чи інших боргових інструментів. Головним недоліком є те, що інвестори зазвичай отримують частку в компанії, а отже, право голосу в рішеннях компанії.

Позитивною роллю венчурного інвестування в галузі туризму є:

- перерозподіл фінансових ресурсів у масштабах економіки і це завдяки оперетивності прийняття інвестиційних рішень, чіткій оцінці ризиків та відсутності суб'єктивних підходів під час розподілу фінансових ресурсів.
- створення інноваційних підприємств , які є точкою зросту туристичної галузі, а також є успішними та комерційними.
- створення додаткових робочих місця для працівників в туристичній галузі
- забезпечення результатів розвитку туристичних підприємств завдяки якісному стратегічному баченню та з фокусованим операційним контролем
- підвищення прибутку в економіці країни, адже у венчурному інвестуванні він завжди вище середньої норми в країні та галузі[38с.90].

До основних ризиків венчурних проектів у галузі туризму слід віднести:

- нестабільність політичної ситуації (військові дії, акції протесту);
- складна економічна ситуація (брак коштів для організації відпочинку туристів на високому якісному рівні за помірну плату);
- низький рівень розвитку інфраструктури туризму (низька якість доріг, невелика кількість придорожніх закладів громадського

харчування та готелів з високим рівнем обслуговування тощо);

– соціальні та культурні фактори

Інвестиції венчурного капіталу є нестабільними та циклічними. Вони відбуваються під час циклів підйому та спаду і часто слідує за економікою. Вони збільшуються в періоди економічного зростання і спадають під час рецесії. Доступність венчурного капіталу зменшується після кризи, а інвестори перемикають свою увагу з більш ризикованих нових можливостей на інвестиції, які вже має у своєму портфоліо.

Пандемія COVID-19 унікальна в кількох аспектах. По-перше, це глобальна криза охорони здоров'я з великими та потенційно довготривалими економічними, соціальними та політичними наслідками, які затьмарюють наслідки попередніх криз, таких як технологічна бульбашка чи світова фінансова криза. По-друге, це призвело до реагування уряду безпрецедентного масштабу, як економічного, так і соціального. Це все впливає на роботу венчурних інвесторів і підприємців, з'явилась перешкода особистим зустрічам, а подорожі стали складними та дорогими, таким чином перешкоджаючи належній обачності, моніторингу та іншим видам діяльності. По-третє, пандемія швидко поширилася по всьому світу, створивши майже миттєву глобальну кризу.

На падіння венчурних інвестицій найбільше впливає зростання невизначеності під час та після криз. Багато венчурних інвесторів інвестують від імені великих інституційних інвесторів (наприклад, пенсійних фондів, страхових компаній і великих банків). Ці інвестори, як правило, зазнають негативного впливу криз, зменшуючи свої інвестиції в ризиковані класи активів. Таким чином, венчурні інвестори відчують труднощі із залученням нових коштів або залученням додаткових коштів, обіцяних поточними інвесторами.

Отже, венчурне інвестування надасть можливість туристичній галузі, а також туризму загалом стратегічно розвиватись, а також збільшити потік туристів.

Висновки до розділу 2

На основі аналізу розділу під назвою «Аналіз туристичної діяльності», нами було зроблені наступні висновки:

На основі аналізу динаміки розвитку міжнародного туризму визначено, що з кожним наступним роком приріст прибутку зростала в будь-якій країні, що свідчить про те що розвиток туризму позитивно впливає на економіку країні. Що стосується України, завдяки багатоманітності видів, запозиченню досвіду європейських країн. Українці зможуть допомогти державі знайти у звичайних речах джерело для розвитку нашого, українського, туризму для іноземців.

Аналіз показав, що головними чинниками для розвитку міжнародного туризму є політично-стабільна ситуація в тій чи іншій країні та економічний розвиток. Ці чинники можуть сприяти підвищенню економічного стану країни. Також слід звернути увагу на венчурне інвестування яке надає туризму певну стратегію розвитку аби залучити більше туристів не тільки на регіональному ринку, а і на міжнародному.

РОЗДІЛ 3

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ЯК ПЕРСПЕКТИВНОЇ ТА ПРИВАБЛИВОЇ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

3.1 Основні напрями розвитку туризму в Україні

Імідж країни у світі та її роль у міжнародній торгівлі багато в чому визначаються станом і конкурентоспроможністю галузі міжнародного туризму. Завдяки стрімкому розвитку міжнародного туризму в останні роки він став галуззю, роль якої в міжнародній економіці значно зросла. Поряд з розвитком сфери туристичних послуг істотне піднесення також спостерігається й у тих секторах економіки, які відіграють важливу роль у розбудові інфраструктури міжнародного туризму, передусім це готельно-ресторанний бізнес, транспорт, зв'язок, торгівля, інформаційно-комунікаційна галузь, будівництво, харчова промисловість, сільське господарство, виробництво широкого спектра непродовольчих товарів та ін. І це, вплинуло на структурні зміни в економіці. В окремих країнах туризм став головною галуззю економіки, що визначило залежність її економічного становища від міжнародного туризму. Усе це зумовлює необхідність і актуальність вивчення основних напрямків розвитку міжнародного туризму.

Туризм можна класифікувати за різними показниками такими як:

- за метою,
- за засобами пересування,
- за характером,
- за термінами і тривалістю подорожі,
- за засобами розміщення, тощо.

Однак, найбільш поширеною класифікацією туризму є його поділ на:

- внутрішній (регіональний) туризм – пов'язаний із тимчасовим виїздом громадян до місць відпочинку в межах своєї країни, держави, регіону;

- міжнародний туризм – здійснюють із туристичною метою, але він пов'язаний з виїздом за межі країни постійного місця проживання.

Цікавим фактом є те, що в тексті Закону України «Про туризм» до 2003 року не існувало поняття «міжнародний туризм». Замість цього, крім внутрішнього туризму, виділялися дві категорії: «іноземний туризм» і «закордонний туризм».

Іноземний туризм означав організацію прийняття та обслуговування іноземних туристів в Україні, а закордонний — організацію туристичних поїздок за межі України [38].

Автори також виділяють такі поняття як «іноземний туризм», «міжнародний туризм», «світовий туризм» [39]:

- іноземний туризм – система подорожей і обмінів, що здійснюються на основі міждержавних угод з урахуванням чинних міжнародних стандартів. Іноземний туризм здійснюється шляхом реалізації міжнародних туристичних зв'язків, заснованих на прийнятті туристів у певній країні та організації закордонних подорожей громадянами цієї країни;
- міжнародний туризм – Важливий напрямок міжнародного співробітництва в конкретних заходах, заснованих на повазі до культури та історії кожного народу та першочергових інтересів кожного народу. Ознайомитися з напрямками розвитку туристичних відносин між народами різних країн та досягненнями інших держав у різних галузях;
- світовий туризм – частина світогосподарських зв'язків і відносин у галузі пересування, відпочинку і подорожей; одна з основних галузей світової економічної діяльності, важливий показник світового розвитку [39].

Міжнародний туризм характеризується рядом особливостей (табл.3.1).

Класифікація міжнародного туризму

За масштабом охоплення території	За джерелами фінансування	За характером організації	За інтенсивністю туристичних потоків
Внутрішньо-континентальний Міжконтинентальний Кругосвітній	Комерційний Соціальний	Організований Неорганізований Груповий Індивідуальний	Постійний Сезонний Літній Зимовий
За тривалістю подорожі	За дальністю подорожі	За способом розміщення	За віком туристів
Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий	Близький Далекий	Готельного типу Неготельного типу	Дитячий; молодіжний; туризм осіб середнього та похилого віку

Джерело: [40].

Згідно з законом «Про туризм» за напрямком туристичного потоку міжнародний туризм поділяється на дві форми в'їзний і виїзний [2]. Один і той самий мандрівник може класифікуватися як в'їзний, так і як виїзний, залежно від країни, у якій описується подорож. Розрізняють країну походження туриста, тобто країну відправлення та країну прибуття. Перший є вихідним, а другий – вхідним. Ці терміни використовуються стосовно міжнародних подорожей на початок подорожі. На зворотному шляху туристи просто повертаються додому [41].

Основою класифікації є поділ туристичних зовнішньоторгових операцій. Форми поділу розрізняють на імпортні та експортні.

Ввезення вражень у країну пов'язане з одночасним вивезенням іноземної валюти туристами з відповідної країни та трактується як туристичний імпорт. Це пасивний туризм.

Туристичний експорт — це експорт туристичних вражень із країни. Він передбачає одночасне ввезення іноземної валюти в країну туристами. Це вважається активним туризмом. [42].

Також міжнародний туризм класифікують за метою здійснення подорожей на: діловий; лікувально-оздоровчий; культурно-пізнавальний; туризм з метою відпочинку та розваг; приватний; фестивальний; релігійний; екологічний; пригодницький; космічний туризм; спортивний; екстремальний та багато інших підвидів (Додаток Д) [43]:

- діловий туризм. Діловий туризм є одним із найперспективніших напрямків сучасного туризму. Підприємці шукають і знаходять бізнес-партнерів за кордоном. Найчастіше вони шукають нові можливості для свого бізнесу. На основі аналізу практики міжнародного туризму, термін «діловий туризм» охоплює широкий спектр подорожей;
- лікувально-оздоровчий. Лікувально-оздоровчі цілі здійснюються в рамках рекреації, реабілітації та екотуризму. Метою зеленого туризму є відпочинок жителів міст в екологічно чистих районах в сільській місцевості. Найчастіше такі подорожі здійснюються сім'ями. Хороші сторони цих подорожей: чисте повітря, екологічна їжа, розмірене та неквапливе життя тощо. Рекреаційний туризм — це відновлення фізичних і психічних сил людини за допомогою туризму. Це активний відпочинок і зміцнення здоров'я, тому його часто називають оздоровчим. Основним завданням реабілітаційного туризму є лікування туристів від певних захворювань. При цьому використовуються різноманітні туристичні об'єкти, лікувальні термальні джерела, необхідні погодні умови, дозовані навантаження під час прогулянок тощо [44];
- хобі-туризм. Цей вид міжнародного туризму дає можливість зайнятися улюбленою справою у колі однодумців під час відпустки чи подорожі з однодумцями. Такі тури зазвичай організуються як групові [45];
- пригодницький туризм. Цей вид туризму забезпечує перебування туристів у привабливих місцях і зайняття незвичною справою. Пригодницькі тури можна розділити на три види: похідні експедиції, сафарі-тури, навколосвітнє плавання. Теми пригодницьких подорожей і регіони дуже різноманітні. Як правило,

це групові поїздки. Пригодницький туризм належить до елітних видів туризму і є досить дорогим;

- спортивний туризм. Основними споживачами спортивних подорожей є різноманітні спортивні організації, а основними сегментами ринку спортивного туризму є любителі спорту, спортсмени та туристи. Спортивний туризм спрямований на вдосконалення спорту шляхом подолання природних перешкод. Для досягнення цієї мети вони створюють тури, повні природних перешкод, щоб їх можна було класифікувати як спортивні походи [46];
- навчальні тури. Цей вид туризму базується на вікових особливостях і мотивах вибору клієнта. В основному це «мовні» тури, а також тури зі спортивними тренуваннями, спортивними іграми, адмініструванням або освітніми поїздками. Усі освітні туристичні програми включають 2-4 години навчання протягом першої половини дня. Інший час – відпочинок, спорт, відпочинок, розваги тощо. [45];
- релігійний туризм. Історично це найдавніша форма міжнародного туризму. Зусилля щодо тіснішої співпраці між туризмом і релігією зараз знаходяться в центрі уваги. У туризмі з релігійними цілями можна окреслити такі види поїздок: паломництво, тобто відвідування святих місць з метою поклоніння церковним реліквіям, святиням і з метою відправлення релігійних обрядів; пізнавальні поїздки з метою знайомства з релігійними пам'ятниками, історією релігії та релігійною культурою; наукові поїздки – поїздки науковців, які займаються питаннями релігії [47];
- розважальні тури. Це найрізноманітніші та популярні тури по світу. Зазвичай вони тривають не довго (2-4 дні) і можуть бути періодичними та регулярними. Різдвяні тури дуже популярні в Європі. Програма таких турів розрахована переважно на

розважальні цілі (відвідування святкових заходів, концертів, виставок, концертів тощо).

- пізнавальні тури. Пізнавальні міжнародні тури є найбільш розповсюдженими й не залежить від вікової та соціальної приналежності туристів. Існує багато різних видів пізнавальних поїздок: історичні, літературні, знайомство з живописом, балетом, оперою, з місцями діяльності відомих літературних персонажів і творів тощо. Програма розроблена навколо теми туру, але завжди виграє від тематичних освітніх та культурних заходів. Такі тури зазвичай короткі;
- подорожі для людей старшого віку. До 80% поїздок здійснюють туристи старшого віку з рекреаційною метою. Водночас короткі поїздки складають значну частку. Близько 70% цих туристів подорожують влітку, та Надають перевагу готелям першого і середнього класу [45].

Окрім мети в класифікацію туризму також включають тривалість подорожей (короткочасний туризм (до 3-х діб) і довготривалий туризм (більше 3-х діб); інтенсивність подорожей (міжнародний туризм буває постійним та сезонним); поділ туризму залежності від віку туристів (дитячий, молодіжний, зрілий)

Молодіжний туризм з його специфічною організацією та послугами займає важливе місце у світі. В останні роки в міжнародній туристичній практиці стрімко розвиваються такі як парадорес, таймшер, темний, зелений та сільський туризм і т.д. (Додаток А). Серед пріоритетних напрямків розвитку ринку послуг українського міжнародного туризму слід виділити рекреаційний, діловий, активний, сільський зелений та екологічний.

Останнім часом у практиці міжнародного туризму швидкими темпами розвиваються нові різновиди туризму, такі як парадорес(іспанський вид туризму що передбачає готель як невеличкі художньо прикрашені палаци), таймшер (різновид туризму, що передбачає придбання готельного номера, вілли, котеджу

у власність на обмежений час), танатуризм(відвідування місць, які пов'язані з великою трагедією та смертю великої кількості людей), темний туризм, винний туризм, арттуризм, клубний туризм, наркотуризм, рафтинг (вид екстремального спорту який передбачає швидкісний спуск гірською річкою) тощо.

На основі проведеного аналізу визначено, що кожен з перерахованих напрямів туризму потребує окремої уваги та для приросту туристів кожен вид має свої методи та інструменти для ефективного розвитку.

Рекреаційний туризм є першим перспективним напрямком розвитку галузі туризму країни. Для її ефективного розвитку необхідна розробка оптимальної системи поєднання природних переваг, набутих можливостей і державної політики, яка може забезпечити країні конкурентоспроможну позицію на світовому ринку рекреаційних послуг. Перш за все, велике значення має розробка механізмів сприяння будівництву нових рекреаційних об'єктів і реконструкції чинних рекреаційних об'єктів, переважно шляхом залучення інвестицій та активного просування послуг на зовнішні ринки. Головною особливістю цього виду туристичної діяльності є те, що її розвиток має не тільки економічний, а й соціальний ефект [48].

Рекреаційно-оздоровчий комплекс - це система, яка включає в себе кілька функцій, а саме:

- території з цінними оздоровчими властивостями;
- рекреаційно-туристичні центри;
- природні і культурні комплекси;
- регенерація робочої сили, сфера господарчої діяльності;
- транспортне сполучення;
- рекреанти [48].

Другий напрямок – розвиток туристично-оздоровчих комплексів, які сприяють розвитку державних підприємств, вдосконаленню їх структури та підвищенню продуктивності праці в основних галузях економіки:

- розвиток будівельної галузі (будівництво, реконструкція, модернізація аеропортів, доріг, крамниць, готелів, стадіонів, благоустрій населених пунктів тощо);
- розвиток автомобільної промисловості;
- розвиток харчової промисловості;
- розвиток легкої промисловості (текстиль, взуття тощо);
- розвиток ресурсного потенціалу;
- розвиток транспортних комунікацій [49].

Кожна країна має особливе географічне розташування, що визначає формування ефективної курортно-рекреаційної економіки, на основі оптимізації організаційно-економічних механізмів функціонування санаторно-курортних комплексів і гармонізації інтересів всіх його учасників.

Другим важливим чинником є те, що діловий туризм сприяє укладанню перспективних угод у різних галузях економіки країни, позитивно впливаючи таким чином на розвиток [45].

Діловий туризм складний і багатогранний. Понад 73% припадає на ділові подорожі (так звані корпоративні подорожі) – для особистих відряджень та участі у виробничих і комерційних корпоративних заходах. Сюди ж входить інсентив-туризм (MICE Tourism) – 8%. Він має на меті змінити повсякденний бізнес, поєднуючи бізнес і розваги, і служити мотиваційною винагородою для найкращих співробітників. Подорожі, пов'язані з відвідуванням конференцій, конференцій і семінарів, спонсорованих політичними, економічними, науковими, культурними, релігійними та іншими організаціями, становлять приблизно 16% ринку ділового туризму. Близько 11% ділового туризму становлять поїздки, спрямовані на відвідування ярмарків, промислових виставок, ярмарків і участь в їх роботі [50].

На основі аналізу визначено, що основних цілей здійснення ділових подорожей відноситься:

- проведення зустрічей і переговорів з партнерами;

- проведення нарад з керівництвом і колегами;
- перевірка роботи представництв і філій;
- встановлення і налагодження ділових контактів з підрозділами;
- відвідини професійних заходів (виставок, конференцій і т. ін.);
- навчання співробітників;
- ділові подорожі, конференції зі представниками іноземних філій, щоб здобути сертифікати, ліцензії, дозволів і т. ін.

Діловий туризм є одним з прибуткових видів туризму, тому що люди, які їдуть у відрядження, можуть використовувати не тільки власні фінанси, а й кошти компанії, яка їх відправила у відрядження. Це дає можливість діловим мандрівникам витратити більше грошей, ніж звичайним туристам [50].

Наступний серед пріоритетних видів туристичної діяльності нами виділено таку форму, як активний туризм. Головну передумову для його розвитку можна побачити в ландшафтно-географічному розташуванні України. Крім традиційних активних видів відпочинку: гірськолижний, гірський та пішохідний туризм, - розвивають його специфічні складові, наприклад, рафтинг, яхтинг, вітрильний спорт, сафарі, дайвінг, темний туризм, який також можна класифікувати, як активний через адреналін який відчувають туристи.

Активний туризм – це вид туризму, який полягає у виконанні туристами певних вправ з використанням активного транспорту, переважно в місцевостях з унікальними ландшафтами.

Оптимальний механізм функціонування цього напрямку можна забезпечити за допомогою таких заходів:

- Розробки і законодавчого закріплення правових аспектів розвитку кожної окремої складової активного туризму.
- Створення сприятливих умов для підприємницької діяльності в сфері активного відпочинку.
- Проведення широкої рекламної компанії з метою ознайомлення потенційних туристів різних країн з унікальними можливостями активного, подекуди екстремального, відпочинку [51].

На основі аналізу визначено, що підвищенню конкурентоспроможності туристичних послуг на міжнародному ринку значною мірою сприяють дослідження та розробка конкретних напрямків розвитку галузі туризму з урахуванням специфіки функціонування кожного. Це має бути головним завданням адміністрації з управлінням туризму у тісній співпраці з іншими суб'єктами туристичної галузі всіх рівнів господарювання.

3.2 Розвиток міжнародного туризму

Міжнародний туризм, так само, як і туристична індустрія динамічно розвиваються, не зважаючи на нестабільне економічне становище і є найбільш прибутковою галуззями.

Глобалізація є невіддільною частиною розвитку міжнародного туризму. Вона сприяє створенню нових ринків, пошуку нових та інноваційних технологій, створенню та загостренню конкуренції на світових ринках. Транснаціональні компанії можуть вдаватися до недобросовісної конкуренції та бізнес-обмежень. До них можна віднести:

- контроль над діяльністю з метою припинення цієї діяльності;
- зловживання переважаючим становищем на ринку;
- нав'язування дискримінаційних комерційних умов;
- цінову змову;
- таємний розподіл ринків;
- розповсюдження недостовірної інформації про конкурентів;
- запозичення торгових марок, копіювання (імітацію) продуктів конкурентів;
- порушення ліцензійних умов;
- економічний шпіонаж [52].

На основі аналізу визначено, що іноземних туристів цікавить більш унікальним вид туризму України - «сільським зеленим туризмом», який стрімко розвивається по всій Україні. Дослідники туризму проаналізували, що

прискорення розвитку сільського туризму може слугувати каталізатором структурної перебудови економіки, забезпечити демографічну стабільність та розв'язання ключових соціально-економічних проблем в селі. Для України стратегічно важливо швидко подолати відставання в цьому секторі, ефективно використовуючи вже наявний туристичний потенціал [53].

Згідно з визначенням, сільський зелений туризм, як вид туризму – це відпочинок у сільській місцевості, рекреаційних або заповідних територіях, що вимагає обладнаної приватної садиби та відповідної інфраструктури [54].

Законодавство України визначає види екологічного (зеленого) туризму та сільського туризму. Цей вид туризму слід розглядати як особливу форму відпочинку в сільській місцевості, що використовує трудові ресурси селян, сільськогосподарське чи підсобне господарство, культурно-історичну спадщину, природно-рекреаційні особливості місцевості.

Аналіз показав, різноманітність туристичних занять, а саме:

- розважальних (полювання, рибальство, збиральництво),
- пізнавальних (ознайомлення з природними, культурно-історичними й етнографічними цінностями),
- оздоровчих (заняття фізичною працею, купання у водоймах),
- проведення більшості часу на природі [54].

Все це робить зелений туризм одним із найкращих видів популярного дозвілля.

Велике значення для розвитку зеленого сільського туризму має особлива група факторів, що визначаються деталями діяльності об'єктів зеленого сільського туризму:

- сезонність;
- конкуренція;
- рівень розвитку реклами;
- розвиток інфраструктури;
- рекреаційно-туристичні ресурси;
- культурно-історичні та етнографічні особливості [55] .

Окрім цього сільський зелений туризм позитивно впливає на розв'язання соціально-економічних проблем села головним чином тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і забезпечує додатковий дохід для селян; розширює можливості зайнятості сільського господаря не тільки у виробничій сфері, але й у сфері обслуговування. Коли кількість туристів доходить до певного рівня, з'являється потреба в задоволенні їх різноманітних запитів, а це, своєю чергою, стимулює розвиток сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинково-розважальних та інших. Важливим результатом розвитку сільського зеленого туризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого підсобного господарства, причому реалізації її на місці, як готових харчових продуктів після відповідної обробки й приготування, а не як сільськогосподарської сировини [53].

За результатами проведеного аналізу завдяки прикладу сільського туризму в Карпатах визначено, що сільський зелений туризм Карпатського регіону має свої особливі види турпослуг, які пов'язані з сезонністю (табл. 3.2).

Таблиця 3.1

Види сезонного відпочинку у галузі сільського зеленого туризму Карпатського регіону

Види відпочинку	Сезон			
	Зима	Весна	Літо	Осінь
<ul style="list-style-type: none"> • Експерсійні • тури, піші тури 	+	+	+	+
<ul style="list-style-type: none"> • велотуристичні подорожі; • -подорожі гірським велосипедом; • лижні походи; • гірські сходження 	-	+	+	-

Продовження таблиці 3.1

Парапланеризм			+	+
<ul style="list-style-type: none"> • Спортивне орієнтування, • Зимове орієнтування 	- +	+ -	+ -	- -
<ul style="list-style-type: none"> • Полювання • Риболовля • Збір лікарських трав • Збір грибів 	+ - - -	- - - -	- + + +	+ + - +
<ul style="list-style-type: none"> • Кемпінг • Пікнік • Спостереження за птахами • Спостереження за тваринами • Прогулянки верхом на конях 	- - - + +	+ + - + +	+ + + + +	- - + + +
Відпочинок на воді	-	-	+	-

Джерело : узагальнено Габа М. І на основі [56].

Для поліпшення діяльності об'єктів сільського зеленого туризму (садиб) у Карпатському регіоні та усіх регіонах України варто розглянути такі напрями:

- розширення асортименту послуг, які пропонуються на ринок;
- оптимізація цінової політики;
- підвищення конкурентоспроможності на туристичному ринку;
- підвищення ефективності рекламної діяльності;
- координація діяльності учасників туристичного ринку [55].

Окрім запропонованих напрямів для покращення садиб, а також для привернення більшої кількості туристів, в першу чергу необхідно забезпечити туристичні послуги високої якості та встановити адекватні ціни. Результатом розвитку сільського зеленого туризму буде кращий благоустрій сільських садиб, вулиць, сіл; вищий рівень розвитку соціальної інфраструктури, підвищення культурно–освітнього рівня сільського населення.

Зелений туризм — це більше, ніж просто вихідні від міської метушні на природі. Це дуже пізнавальний вид відпочинку. Для тих, хто хоче пізнати не тільки Карпатські краєвиди, варто звернути на Полтавщину та Чернігівщину та їх самих, слід розглянути поселення зеленого туризму, етнолокації та пансіонати цих країв. Найпривабливішим в сільському туризмі загалом це є гостинність народів що приймають туристів, люди залюбки допоможуть поринути в місцеву історію, справжні звичаї та життя села. Найкращі господарі це давно зрозуміли, тому люди з дітьми можуть поспілкуватися з домашніми улюбленцями, будуть доступні різноманітні майстер-класи на які запрошують народних майстрів, які знають як працювати стародавніми ремеслами та залюбки допоможуть туристам опанувати їх можна пити парне молоко чи їсти ягоди прямо з куща [56].

Найбільше оцінять цей вид туризму туристи, які проживають у великих містах, бо це повна зміна ритму життя, відсутність інтернету та телевізорів (хоча на сьогодні це вже змінилось і в більшість сіл він проведений, однак для деяких господарів садиб принципово, щоб був відсутній інтернет). Головний фактор зеленого туризму це малолюдність, на відміну від популярних курортів, тут людина може вибрати, з ким хоче провести час, і її не будуть турбувати надокучливі сусіди під час відпочинку [57].

Найбільш яскраві представники зеленого туризму в різних регіонах:

- Етнопоселення «Старий хутір», село Опішня, Полтавська область
- Садиба «Кантрі хауз», село Чечелеве, Полтавська область
- Сільський дім "На краю світу", село Свердловка, Чернігівська область
- Котедж "Зелена світлиця", село Хаєнки, Чернігівська область,
- Ретрит-центр «Маленький Тибет», село Ясіня, Закарпатська область
- Велосадиба «Добра ніч», село Дубриничі, Закарпатська область
- Садиба «Бульбона», село Товарниця, Чернівецька область
- Ферма «Бринзарня» та готель «Куба-Далеко», село Приморське, Одеська область

- Центр етнографічного, сільського зеленого туризму та сімейного відпочинку «Фрумушика-Нова», Одеська область
- Садиба «Перлина степу», село Славянка, Дніпропетровська область
- Садиба «Полісся», село Рудня-Вороб'ївська, Житомирська область

В зеленому Туризмі є головне правило – оренда цілого житла (садиби), і неважливо, скільки гостей, вісім чи двоє. Якщо людині пропонують кімнату в будинку, а ще гірше – ліжко, то це не зелений туризм, а хостел.

Основна мета зеленого туризму – змінити уявлення про український туризм та значно розширити пропозицію для інвестицій в українську туристичну галузь, не забуваючи про природні, історичні та культурні особливості регіону.

3.3 Міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму

Міжнародний досвід є важливою складовою аби визначити можливості та точки зросту країни й для успішного розвитку туризму необхідно проаналізувати туристичну галузь та індустрію в інших країнах.

Варто розглянути туристичний ринок Польщі, адже за останні двадцять років розвивається набагато швидше, ніж український. Потужний туристичний потенціал Польщі створив важливі умови для формування високорозвиненої та прибуткової економіки відпустки та відпочинку, особливо у відпусткових та туристичних регіонах. Передумовами для цього є кілька факторів:

- руйнування старої системи і заснування Польської туристичної палати, що представляє інтереси своїх членів, які працюють у галузі туризму;
- скасування віз для громадян Польщі до багатьох європейських держав;
- реалізація програми розвитку національного турпродукту в п'яти напрямках: бізнес-туризм, міський культурний туризм, сільський туризм, спеціалізований туризм, прикордонно-транзитний туризм;
- створення позитивного іміджу польського туристичного продукту

в державі та за її межами, розвиток інформаційної мережі і участь у розробці програм розвитку туристичної індустрії та модернізації її інфраструктури;

- вступ до Євросоюзу, що зробив Польщу доступнішою для в'їзних туристів, усунувши митні та прикордонні бар'єри;
- реалізація екологічних програм, розбудова курортних закладів, готельних ланцюгів, модернізація туристичних шляхів, гірськолижних витягів тощо;
- співпраця з великою кількістю інституцій та організацій;
- організація пізнавальних подорожей для польських та іноземних журналістів й інфотурів для туроператорів. Мета цих подорожей є презентація об'єктів, що мають значний туристичний потенціал. У результаті польський туристичний продукт популяризується в пресі, а також збільшується спектр пропозицій щодо відпочинку в Польщі [57].

Польща входить до десятки найбільш відвідуваних країн в'їзними туристами. На польських курортах створені сприятливі умови для лікування і відпочинку. Польща проводить ефективну державну політику у сфері туризму, має дієві механізми її реалізації, в основі яких лежить належне нормативно-правове та інституційне забезпечення [58]. Усі туристичні права та обов'язки суб'єктів туристичної сфери обумовлені в Конституції Польщі [59].

Значного ефекту туристична галузь Польщі досягнула за умови створення принципово нового господарського механізму, коли ефективне господарювання досягається шляхом активної взаємодії економічних та інституційних механізмів, що певною мірою продемонстрували країни Європейського Союзу. Ефективність державного регулювання туристичної галузі залежить від різноманітних досліджень інструментів, механізмів і моделей державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні. Українським органам державного управління в галузі туризму слід за прикладом Польщі розробити та реалізувати програми розвитку туризму в кризових регіонах країни [58].

Особлива увага державних органів у галузі туризму Польщі спрямована на туристично-рекреаційне використання території Польщі, пошук мінеральних вод, з метою розширення мережі курортів.

Францію також варто згадати, аналізуючи міжнародний досвід країн у формуванні та розвитку туристичного потенціалу. Особливий вплив на туристичну політику Франції має принцип децентралізації. Делегування повноважень місцевій владі, підтримка місцевих ініціатив, розвиток усіх форм соціального туризму, принцип повної взаємодії влади, місцевої влади та підприємців у галузі туризму [60].

Туризм посідає важливе місце у французькій економіці. Як відомо, ця галузь забезпечує майже 8% ВВП та 2 мільйони прямих та непрямих робочих місць. Крім того, вона є визнаним вектором впливу за кордоном, оскільки протягом багатьох років Франція є першим туристичним напрямом у світі. У 2018 р. Франція прийняла 89 мільйонів іноземних туристів; дохід від іноземних туристів в 2018 р. склав 56,2 мільярда євро. 2019 р. став рекордним: Францію, в тому числі її заморські території, відвідали 90 мільйонів іноземних туристів [61].

У Франції питання регулювання туризму входять до компетенції Міністерства транспорту та громадських робіт, у структурі якого функціонують Державний секретаріат з питань туризму та Управління туризмом. Ці установи відповідають за управління галуззю, її регулювання, інвестиції та міжнародні відносини в туристичній галузі. Крім того, існує ще цілий ряд органів, що беруть участь в управлінні туризмом «із правом дорадчого голосу»: Рада з туризму при Міністерстві транспорту та суспільних робіт, Французьке агентство туристичного інжинірингу, Національна наглядацька рада з туризму (маркетингові дослідження й статистика в туризмі), Національне агентство з питань відпускних подорожей (соціальний туризм), Національний комітет з процвітання Франції (питання екології й озеленення міст) [62].

На регіональному рівні є представники центральної виконавчої влади, які розв'язують питання розвитку туристичної галузі; вони підпорядковані безпосередньо префектам. Діяльність цих представників спрямована на

координацію регіональних ініціатив, оскільки повноваження місцевої влади в галузі туризму мають велике значення [62].

Італія славиться своєю гастрономічною цікавістю та розвиненим туристичною індустрією. Основні переваги Італії: відмінна туристична інфраструктура, а також велика кількість природних і культурних об'єктів світового значення, міжнародних виставок та ярмарок, що слід прийняти нам українцям. Орім цього Італія жорстка в плані екологічного регулювання, виконання природоохоронного законодавства, має добре розгалужене та якісне покриття для автомобілів, значну кількість готельних місць та кількість об'єктів світової спадщини [63].

Туризм є пріоритетною галуззю економіки Італії та вносить левову частку в бюджет країни та власне економіку Італії, яка входить до десятки туристичних країн світу. У 2013 р. уряд Італії створив нову рекламну кампанію під назвою «Знову відкриваючи Італію», яка сприяє розвитку туризму в регіонах Емілія-Романія, Ломбардія та Венето. «Це нова національна та міжнародна медіакампанія, що проходить за підтримки «Місії оновлення іміджу Італії» відповідно до рекомендацій Міністерства у справах регіонів, туризму і спорту з метою залучення туристів. Маршрут протяжністю 2300 км по регіонах Емілія-Романія, Венето і Ломбардія, на території яких розташовані об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, є раєм для любителів італійської їжі. Маршрут проходить провінціями Модена, Феррера, Реджо Емілія, Болонья, Мантуя, Ровіго та дельті річки По. Під час подорожі можна ознайомитися зі стародавніми традиціями, неповторними краєвидами та, перш за все, з унікальним туристичним досвідом для відвідувачів з усього світу. «Знову відкриваючи Італію» забезпечує інформацією, фотографіями та іншими матеріалами туристів, які хочуть повністю поринути в культуру та атмосферу регіону, хто зацікавлений у відкритті, а не просто у відвідуванні. Кампанія також проходить у соціальних мережах Facebook, Twitter та Pinterest, тут зібрані ідеї для подорожей та візуальні складові відвідування [64].

На основі аналізу всіх показників конкурентоспроможності, можна зробити висновок, що конкурентними перевагами Італії є:

- жорсткість екологічного регулювання,
- виконання природоохоронного законодавства,
- ратифікація договору про екологічну безпеку,
- дорожньо-транспортні пригоди,
- доступність медичного обслуговування,
- доступ до питної води, якість авіаційного сполучення,
- кількість авіаційних компаній,
- густота шляхів сполучення,
- наявність компаній з оренди автомобілів,
- якість мобільного покриття,
- кількість готельних місць,
- кількість об'єктів світової спадщини,
- кількість міжнародних виставок та ярмарок тощо [65].

Чехія дуже консервативна, але національна політика Чехії передбачає проведення туристичних ярмарків і виставок, семінарів, презентацій, рекламних кампаній, налагодження маркетингового партнерства з регіоном, тому вона є привабливою для вивчення міжнародного туризму. Всі ці інструменти використовується для просування національних і регіональних туристичних продуктів. Успішна реалізація засад туристичної політики держави в маркетингу зовнішніх послуг є найефективнішим рішенням для збільшення в'їзних туристичних потоків та покращення якості в'їзного туризму.

Ще одним пріоритетом державної туристичної політики Чехії є реалізація інтересів держави за кордоном в контексті в'їзного туризму та стимуляція внутрішнього туризму. Даний пріоритет має два основних напрями, а саме: створення пропозиції та формування попиту. Обидва основні напрями підтримуються аналітичними дослідженнями CzechTourism, що присвячені тенденціям розвитку міжнародних туристичних потоків, оцінці ефективності використання наявних ресурсів, аналізу попиту та пропозиції[66].

Узагальнивши розвиток туризму в регіонах та ознайомившись з основними принципами формування засад регіональної політики Чеської Республіки [67], визначено що для міжнародного досвіду доцільно розробити концепцію туристичного розвитку, основними елементами якої є:

- створення цілісного туристичного бренду країни з унікальними регіональними особливостями;
- концепція розвитку підприємництва;
- фінансова концепція (розробка бізнес-планів розвитку туристичних територій, визначення джерел фінансування);
- концепція управління (розробка стратегії менеджменту та заходів щодо підготовки управлінських кадрів);
- концепція маркетингу (розробка та реалізація стратегії маркетингу, комплекс дій по створенню позитивного іміджу регіону) [68].

Отже, на основі аналізу визначено, що кожен регіон Чеської Республіки має свою програму розвитку туризму, яка враховує місцеві особливості, але основні принципи та стратегічні цілі у всіх однакові.

Яскравим та незвичним прикладом грамотного планування розвитку туризму є Японія, яка зробила галузь туризму одним з основних джерел доходу для її економіки, тому варто на неї звернути увагу та запозичити міжнародний досвід. Управління японським туристичним ринком орієнтоване на вдосконалення та розвиток всіх підгалузей туристичних послуг. Це включає інвестиції державного бюджету для підвищення привабливості Японії як туристичної країни.

Туризм в Японії став справою загальнонаціональною, адже перетворився в об'єкт невпинної уваги авторитетних державних структур, насамперед Департаменту туризму Міністерства транспорту, а також двох органів при Канцелярії прем'єр-міністра країни – Ради по туристичній політиці та Міжвідомчої координаційної ради з туризму. Департамент з туризму Міністерства транспорту Японії пропагує туризм і регулює діяльність туристичних організацій [68].

Основний Закон Японії «Про туризм» є важливим фактором формування та покращення територіальної структури, регіонального розвитку туризму. Політика у сфері туризму в Японії формується Радою з туристичної політики, яка координує діяльність всіх туристичних організацій країни й пропагує туризм на державному рівні. Найбільш впливовими туристичними компаніями в Японії є «Японська асоціація туристичних агентств» («JATA») [69] і «Японська національна туристична організація» («JNTO»). Всього в Японії існує понад 500 турфірм, що мають ліцензію Міністерства транспорту, і більш як 2000 організацій, що відають внутрішнім туризмом. Уряд Японії вважає, що важливим чинником для розвитку туризму в Японії є також покращення інфраструктури, а саме готельного господарства. Спираючись на це, варто зазначити Закон Японії «Про розвиток готелів» (Act on Development of Hotels for Inbound Tourists [70]), метою якого є сприяння просування в'їзного туризму завдяки покращеній гостинності для міжнародних відвідувачів. Закон просуває систему реєстрації готелів, інших закладів розміщення та їх вдосконалення, а також передбачає такі заходи, як заохочення покращення доступності інформації про зареєстровані готелі тощо [68].

Японія має високорозвинену систему залізничного, автомобільного, морського та повітряного транспорту, яку слід прийняти решті світу. Індустрія туризму Японії також приваблює іноземних відвідувачів через стратегії вибору привабливих тем місцевого туризму, таких як: їжа, історія, природа. Завдяки належному плануванню розвитку туризму та уважності до деталей Японія перетворила туризм на одне з основних джерел доходу для своєї економіки.

Якщо розглянути туристичний досвід Іспанії та Німеччини, то потрібно зазначити, що обидві країни – традиційні туристичні райони світового рівня, індустрія туризму яких пропонує високоякісний і різнохарактерний туристичний продукт – від пляжно-купального відпочинку і гірськолижного туризму до паломництва й екологічних турів. Особлива матеріальна та духовна культура, яка проявляється у вмінні оптимально організувати життєвий простір, розмаїття природи та історико-культурної спадщини, узвичаєна століттями система

гостинності, високі гарантії особистої безпеки, політична стабільність, міжособистісна, міжетнічна і міжконфесійна толерантність, можливість вільного перетину державних кордонів перетворили Західну Європу на взірцевий туристичний простір [71].

Розвиток туристичної індустрії в Іспанії має позитивну динаміку, і займає заслужене друге місце в рейтингу за офіційними даними Всесвітньої туристської організації ООН (ЮНВТО) станом за 2018 рік [72], з показником трохи більше 82 млн осіб [80], ця держава вперше за довгий час випередила Сполучені Штати.

Щодо ФРН, то ця держава посідає дев'яте місце в списку ТОП-10 найбільш відвідуваних країн світу [72]. Туризм в країнах давно став окремою потужною галуззю економіки та джерелом наповнення бюджету. Розгалужена система авіасполучення робить доступними та комфортними подорожі, головним чином із інших європейських держав. Іспанія є розвиненою країною ЄС, з високими стандартами у сфері туристичного обслуговування, яка може запропонувати практично всі види туризму [70].

Особливість Іспанії та Німеччини полягає в створенні брендингу своїх територій, адже останнім часом сформувалося чітке розуміння, що іміджем можна управляти. Для того аби успішно та безболісно залучити нових туристів. На основі аналізу визначено, що деякі держави проводять кампанії, спрямовані на зміну свого, у тому числі туристичного, образу в очах світової спільноти. На основі аналізу визначено, що туристична привабливість значно збільшує можливості проведення у країні міжнародних форумів, фестивалів, конкурсів. Будь-який міжнародний захід розважальної спрямованості – Олімпіада, Євробачення, Чемпіонат з футболу – це подія, і саме вона є важливим шансом, який прагнуть вибороти усі країни, адже це унікальна можливість представити нові проекти, розповісти світові про власні досягнення, «презентувати» країну, користуючись увагою міжнародної преси. Просто обравши країну яка прийматиме туристів, ви отримаєте міжнародне визнання її авторитету, підвищите свою довіру до цієї країни та водночас значно збільшите кількість наступних візитів з туристичною метою.

Отже, на основі проведеного аналізу міжнародного досвіду можна зробити висновок, що кожна країна варта того аби запозичити щось унікальне, адже саме туристична галузь є прибутковою.

Висновки до розділу 3

На основі аналізу «розвиток туризму як перспективної та привабливої галузі економіки України», нами було зроблені наступні висновки:

Аналіз показав, що міжнародний досвід та наявний туристичний потенціал, одним з основних напрямів розвитку туристичної діяльності протягом останніх років є орієнтація туристичної галузі країни на розвиток особливих видів туризму, які сприятимуть туристичному попиту, серед них основними можна виділити рекреаційний, діловий, активний, сільський зелений та екологічних видів туризму в залежності від місцевості, також слід звернути увагу та такі види туризму як молодіжний, який може включати екстремальні підвиди туризму, наприклад темний туризм, рафтинг, танатуризм, також може включати неординарні види такі як винний туризм, клубний, наркотуризм, арттуризм та інші.

На основі аналізу визначено, що однією з передумов виходу України на конкурентоспроможний шлях це розвиток міжнародного туризму в Україні.

Аналіз показав, що в Україні є ряд факторів, які призупиняють розвиток туристичної галузі. До цього можна віднести:

- нераціональне використання туристичних ресурсів;
- недостатнє фінансування з боку держави;
- невідповідність ціни та якості;
- підготовка кваліфікованих кадрів;
- незадовільний стан туристичної інфраструктури.

На основі проведеного аналізу було визначено, що міжнародний досвід є важливою складовою в створенні стабільних економічних структур в різних галузях. Було розглянуто досвід таких країн, як Польща, Франція, Італія, Чехія, Іспанія, Німеччина та Японія, в яких був створений ефективний державноуправлінські інституції, до яких належить туристична галузь.

ВИСНОВКИ

Туризм, згідно з законом «Про туризм», це тимчасовий виїзд з місця проживання в межах країни або за її межі, з метою отримання нових знань та вражень, для оздоровчої мети, ділової або спортивної мети. Туристична галузь є пріоритетною галуззю економіки, бо збільшує місцеві доходи; створює нові робочі місця; завдяки їй можна розвинути всі галузі, пов'язані з виробництвом та наданням туристичних послуг; розвиває соціальну та виробничу інфраструктуру у туристичних центрах; активізує діяльність народних промислів і сприяє розвитку культури; забезпечує зростання рівня життя місцевих жителів; збільшує валютні надходження з різних країн та має різноманітну класифікацію та види туризму, які мандрівники обирають за своїми вподобаннями.

На основі аналізу визначено, що на початок потрібно здійснити комплексну систему планування для того аби правильно та успішно поставити цілі, додати їм кількісної характеристики та розробити заходи щодо їхніх реалізацій, що дасть Успішну та ефективну економічну діяльність туристичних галузей. Ефективність туристичної сфери визначається певними методами ефективності, які туристичні агентства обирає для свого агентства оцінюючи усі ризики та поставлені цілі, та спираючись на конкурентні переваги потреби туристичного підприємства. Ефективність туристичної галузі можна розрахувати через відношення результатів на витрати, а витрати в першу чергу використовуються на якісне досягнення результатів діяльності.

Аналіз показав, що особливість туризму полягає в розвитку більш незвичайних напрямках туризму, наприклад, унікальний зелений туризм, який набирає популярності не тільки в межах України, а і за кордоном. Також нових обертів набирає картковий туризм або ж темний туризм. Також кожна країна, завдяки міжнародному досвіду, знає проблеми, які гальмують розвитку туристичної галузі та намагається знайти шляхи до їх вирішення.

На основі динаміки розвитку міжнародного туризму визначено що з кожним наступним роком з 2012 року був приріст прибутку в будь-якій країні, що свідчить про те, що розвиток туризму позитивно впливає на економіку країні. Однак існують ризики такі як пандемія та воєнне положення і треба гнучко реагувати на зміни. Що стосується України, завдяки своїй гнучкості та багатоманітності видів туризму, запозиченню досвіду європейських країн, українці зможуть допомогти державі знайти у звичайних речах джерело для розвитку нашого, українського, туризму для іноземців.

Міжнародний туризм підтримує національні традиції, стимулює розвиток народних промислів, відродження рецептів приготування цікавих і смачних страв, вимагає збереження природи й створення сприятливих соціальних умов для свого функціонування, тому в багатьох країнах світу міжнародний туризм розвивається як система, яка надає всі необхідні можливості для ознайомлення з культурою, звичаями, історією, релігійними та духовними цінностями відповідної держави та її народу. Також міжнародний туризм сприяє розвитку інфраструктури країни й мирних процесів. На основі аналізу визначено що варто звернути на венчурне інвестування в туризм, що полягає в створенні додаткових стратегій розвитку туристичної галузі, а також збільшити потік туристів.

На основі аналізу визначено, що підвищенню конкурентоспроможності туристичних послуг на міжнародному ринку значно сприятиме вивчення та розвиток певних напрямів розвитку в галузі туризму з урахуванням специфіки функціонування кожного.

Одна з передумов виходу України на конкурентоспроможний шлях це Розвиток міжнародного туризму в Україні. Варто звернути увагу на розвиток зеленого туризму, адже Головна мета зеленого туризму – це змінити погляд на туризм в Україні, та не забути про природну, історико-культурну специфіку регіонів, а також більш істотно збільшити пропозиції щодо інвестицій в туристичну галузь України.

Міжнародний досвід є важливою складовою аби визначити можливості та точки зросту країни й для успішного розвитку туризму. На основі аналізу

країн, як Польща, Франція, Італія, Чехія, Іспанія, Німеччина та Японія, було визначено що кожна з країн має особливо чітко побудовану стратегію туристичної галузі, а також економіка чітко направлена на її розвиток та на попит туристів.

На основі аналізу визначено, що на початок потрібно здійснити комплексну систему планування для того аби правильно та успішно поставити цілі, додати їм кількісної характеристики та розробити заходи щодо їхніх реалізацій, що дасть Успішну та ефективну економічну діяльність туристичних галузей. Ефективність туристичної сфери визначається певними методами ефективності, які туристичні агентства обирає для свого агентства оцінюючи усі ризики та поставлені цілі, та спираючись на конкурентні переваги потреби туристичного підприємства. Ефективність туристичної галузі можна розрахувати через відношення результатів на витрати, а витрати в першу чергу використовуються на якісне досягнення результатів діяльності.

Аналіз показав, що особливість туризму полягає в розвитку більш незвичайних напрямках туризму, наприклад, унікальний зелений туризм, який набирає популярності не тільки в межах України, а і за кордоном. Також нових обертів набирає картковий туризм або ж темний туризм. Також кожна країна, завдяки міжнародному досвіду, знає проблеми, які гальмують розвитку туристичної галузі й намагається знайти шляхи до їх вирішення.

На основі динаміки розвитку міжнародного туризму визначено що з кожним наступним роком з 2012 року був приріст прибутку в будь-якій країні, що свідчить про те, що розвиток туризму позитивно впливає на економіку країні. Однак існують ризики такі як пандемія та воєнне положення і треба гнучко реагувати на зміни. Що стосується України, завдяки своїй гнучкості та багатоманітності видів туризму, запозиченню досвіду європейських країн, українці зможуть допомогти державі знайти у звичайних речах джерело для розвитку нашого, українського, туризму для іноземців.

Міжнародний туризм підтримує національні традиції, стимулює розвиток народних промислів, відродження рецептів приготування цікавих і смачних

страв, вимагає збереження природи й створення сприятливих соціальних умов для свого функціонування, тому в багатьох країнах світу міжнародний туризм розвивається як система, яка надає всі необхідні можливості для ознайомлення з культурою, звичаями, історією, релігійними та духовними цінностями відповідної держави та її народу. Також міжнародний туризм сприяє розвитку інфраструктури країни й мирних процесів. На основі аналізу визначено що варто звернути на венчурне інвестування в туризм, що полягає в створенні додаткових стратегій розвитку туристичної галузі, а також збільшити потік туристів.

На основі аналізу визначено, що підвищенню конкурентоспроможності туристичних послуг на міжнародному ринку значно сприятиме вивчення та розвиток певних напрямів розвитку в галузі туризму з урахуванням специфіки функціонування кожного.

Одна з передумов виходу України на конкурентоспроможний шлях це Розвиток міжнародного туризму в Україні. Варто звернути увагу на розвиток зеленого туризму, адже головною метою зеленого туризму є зміна погляду на туризм в Україні загалом, та не забути про природну, історико-культурну специфіку регіонів, а також більш істотно збільшити пропозиції щодо інвестицій в туристичну галузь України.

Міжнародний досвід є важливою складовою аби визначити можливості та точки зросту країни та для успішного розвитку туризму. На основі аналізу країн, як Польща, Франція, Італія, Чехія, Іспанія, Німеччина та Японія, було визначено що кожна з країн має особливо чітко побудовану стратегію туристичної галузі, а також економіка чітко направлена на її розвиток та на попит туристів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Перелік пріоритетних галузей економіки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/843-2013-%D1%80#Text>
2. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Мальська М.П Туристичний бізнес: теорія і практика: Навч.п посіб./ М.П. Мальська, В.В.Худо; - К: Центр учбової літератури. 2018.
4. «Світовий досвід впливу держави на розвиток економіки»/ Національна бібліотека Імені В.І Вернадського [Електронний ресурс]: - Режим доступу <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. «Туризм в Україні. Класифікація та види» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3345>
6. Колосінська М.І. «Підходи до класифікації видів та форм туризму»/ М.І Колосінська Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського Випуск 9. 2016, - 5 с.
7. Гуткевич С.О, Саблук П.Т., Шевчук В.Я Ефективність : галузевий підхід. Монографія / С.О Гуткевич, П.Т. Саблук, В.Я Шевчук та інші; за заг. ред. проф. Гуткевич С.О Харків, «Діса Плюс» .2020. - 224с.
8. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія/С.В . Мочерний – У трьох томах. Т.1 – К.: Видавний центр «Академія».2018. - 50с.
9. Чайковська М. П. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. 2016. - 382 с.
10. Балашова Р.І. «Розвиток методів оцінки ефективності діяльності туристичних підприємств»/ Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому. 2017. №12. - 99-108с.
11. Про Основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року: Указ Президента України від 10.08.1999 р. №973/99. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://tourlib.net/zakon/tourism2010.htm>.

12. Миронов Ю. Б. Проблеми та перспективи розвитку світового туризму за умов глобальної нестабільності. Сучасні тенденції розвитку світової економіки / Ю. Б. Миронов. 2017. 35-36с.
13. Мельник П.В., Старостенко Г.Г. Напрями удосконалення оподаткування туристично-рекреаційної діяльності. [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/melnyk2.htm.
14. Миронов Ю. Б. Сутність та чинники сталого розвитку туризму в регіоні./ Ю.Б. Миронов Науковий вісник НЛТУ України Вип. 23.11. 2016. 117-122с.
15. Колесник О.О. «Оцінка інвестиційного забезпечення розвитку туризму в Україні» [Електронний ресурс]:- Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/kolesnyk6.htm
16. Школа І. М. Менеджмент туристичної індустрії: Навч. посібник / За ред. проф. І. М. Школи. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ. – 2018 - 662с.
17. Заставецький Т.Б. «Похмурий туризм», як відображення трагічних подій у історії та культурі народів. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія «Географія». 2017. Вип. 1(29). 101–107с.
18. Грабар М.В., Кашка М.Ю., Іваниця С. «Сучасні перспективи розвитку «темного» туризму». Національна економіка// Інтелект XXI № 2 . 2021
19. Офіційний сайт Співки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua>
20. Богдан Н.М, Рябєв А.А, Сегеда І.В, «Інструменти формування стратегії розвитку туризму в Україні: реалізація регіонального туристичного потенціалу» // Інтелект XXI № 5 '2019. УДК 338:48. 24с.
21. Naba M. «Rural green tourism – the perspective form of tourism for reforming ukrainian economy»/ Naba M. 2021.
22. Осипенко К. В. Оцінка міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу. - Вісник Маріупольського державного університету. Серія:

- Економіка. - 2021. - Вип. 8. - 188-199.с. [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ek_2021_8_27.
23. Снігур К. В. «Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи» Електронне Наукове фахове видання «Ефективна Економіка» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/>
24. Динаміка туристичних потоків. Статистична служба Європейського союзу. [Електронний ресурс].– Режим доступу: URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
25. Динаміка туристичних потоків з ціллю рекреації та відпочинку. Статистична служба Європейського союзу. [Електронний ресурс].– Режим доступу: URL:<https://ec.europa.eu/eurostat>
26. Ukraine Tourism Revenue Growth [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/ukraine/tourism-revenue-growth>
27. Operational data portal Ukraine refugee situation [Електронний ресурс]:- Режим доступу <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>
28. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс]:- Режим доступу <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/03/novyna/suspilstvo/kilkist-bizhencziv-ukrayiny-dosyahla-56-miljona-oon>
29. Пуцентейло П.Р. «Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. Фактори розвитку туристичних послуг» [Електронний ресурс]:- Режим доступу https://tourlib.net/books_ukr/pucentejlo35.htm
30. Бутирський З. «У Німеччині знову туристичний рекорд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1B6V0>
31. Kuliarova L. V. Turystycheskyi buisness of own responsibility / L. Kuliarova, R. Nabrylian // Problem of theory management practice. \ № 6. – S. 44–49)
32. Коцан Н. «Досвід організації готельного бізнесу в Німеччині»/Н.Коцан// Рекреаційна географія та географія туризму, 2018 – 367с.
33. Посохов І. С., Артем'єв Е. В., « Розвиток індустрії туризму Німеччини: досвід для України»//Е.В Артем'єв/ Вісник харківського національного університету імені В. Н. Каразіна – 1086с.

34. Міжнародний туризм та його значення [Електронний ресурс]:- Режим доступу <https://buklib.net/books/33402/>
35. Про інвестиційну діяльність: закон України від 18.09.1991, № 1560- XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
36. Кочура Т. О. Глобальні тренди розвитку венчурного капіталу та їх вплив на інвестування високотехнологічних проєктів / Т. О. Кочура // Бізнес Інформ. – 2020. – № 4. – 118-126с.
37. Гуткевич С.О. Інвестування: конспект для студ. спец. 292 / Гуткевич С.О. – К.: НУХТ, 2021
38. Григор'єва Я.В « Венчурне підприємство як фактор інноваційного розвитку туризму / Я.В Григор'єва// Львівська державна академія – 2017- 100с.
39. «Міжнародний досвід діяльності туристичної сфери» Національна бібліотека Імені В.І Вернадського [Електронний ресурс]:- Режим доступу <http://www.nbuv.gov.ua/>
40. Мальська М. П. «Міжнародний туризм і сфера послуг» підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк – К., 2018. – 661 с.
41. Ключник А.В «Теоретичний аналіз поглядів на визначення міжнародного туризму» Глобальні та національні проблеми економіки УДК 338.24.01/2018р
42. Тонкошкур М.В «Міжнародний туризм як економічний та соціокультурний феномен» підручник/ М.В Тонкошкур УДК 010.30.10 - 2020 – 129с.
43. Божидарнік Т. В. Міжнародний туризм. / Божидарнік Т. В., Божидарнік Н. В., Савош Л. В. – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2017 – 352 с.
44. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм: навчальний посібник / Ю. А. Грабовський, О. В. Скалій, Т. В. Скалій. – Тернопіль: Навчальна книга –, 2017. – 304 с.
45. Школа І. М. Менеджмент туристичної індустрії: Навч. посібник / За ред. проф. І. М. Школи. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ.2018 – 662 с

46. Гуткевич С.О Габа М.І «Сільський зелений туризм: управління та розвиток. «Карпатський регіон» Монографія.- Львів,- 181с
47. Бордун О.Ю. «Релігійний туризм України: тенденції організації в «ювілейний рік божого милосердя»» О.Ю. Бордун- 2017. - 14 с
48. Бортников Є.Г. «Пріоритетні напрями розвитку туристичної галузі в Україні» // Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому. 2018 - №13. - 157-163с.
49. Богатюк І.Г. «Рекреаційні зони в Україні: стан та перспективи розвитку» Вісник Академії праці і соціальних відносин професійних спілок України. Серія: Право та державне управління. №4.- 2020 - 48-51с.
50. Титова Н.В. «Діловий туризм в Україні: основні проблеми розвитку та шляхи їхнього вирішення» Економіка і менеджмент культури. 2016. №1. 67-74с.
51. Каташинська О. «Новини турбізнесу» - 2017. - № 15 (17). – 25с.
52. Привабливість Українських Карпат: сільський зелений туризм [Текст] : монографія / С. О. Гуткевич, М. І. Габа, М. Д. Корінько ; Нац. ун-т харч. техн. — К. : НУХТ, 2016. — 293 с.
53. Офіційний сайт Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua>
54. Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку туризму: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1162 / Кабінет Міністрів України. Урядовий кур'єр. 2020. № 16
55. Haba M. «Rural green tourism – the perspective form of tourism for reforming ukrainian economy»/ Haba M. 2021
56. Malska M. P. Mizhnarodnyi turyzm i sfera posluh [International tourism and services] / M. P. Malska, N. V. Antonyuk, N. M. Hanych. – Kyiv, Ukraine, 2016. – (Znannya).
57. Кривенкова Р. Ю. «Зарубіжний досвід формування туристичного потенціалу»-2019. – 20с.

58. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: навчальний посібник. / Т.В. Майорова - К.: "Центр навчальної літератури", 2018. - 376 с
59. Зарецька Т. І. «Конституції Другої Речіпосполитої Польської 1921 та 1935» // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка-Т. 5 С. 50. — 560 с
60. Олексієва Ю. В. Державне регулювання розвитку туристичної галузі України в контексті досвіду Франції: автореф. дис. канд. наук з держ. упр. / ОРІДУ НАДУ. /Одеса // - 2019 - 20 с.
61. France Diplomatie: [Електронний ресурс]:- Режим доступу: URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/tourisme>
62. Офіційний сайт Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua>
63. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: навчальний посібник. / Т.В. Майорова - К.: "Центр навчальної літератури", 2018. - 376 с.
64. Keller P. *Maybutnye malykh ta serednikh pidpryyemstv u turyzmi, site universyteta Verhamo, available at*». [Електронний ресурс]:- Режим доступу: <http://www.unibg.it/dati/corsi/44014/47865> . [in Italian].
65. Усатенко О.А., Гаврилшина Б.Д., Мочерного С.В. та ін. Економічна енциклопедія // Економічна енциклопедія / за ред. Усатенко О.А., Гаврилшина Б.Д., Мочерного С.В. та ін.]. – (Т.2). – 2019- 630– 631с.
66. Visit Czech Republic [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.visitczechrepublic.com/en-US>
67. The Law of Ukraine "On investment activity in Ukraine", Supreme Council №47.
68. Кривенкова Р. Ю. Зарубіжний досвід формування туристичного потенціалу. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 4.
69. Japan Association of Travel Agents (JATA). [Електронний ресурс]:- Режим доступу URL: <https://www.unwto.org/affiliate-memberorganization/41875>

70. Act on Development of Hotels for Inbound Tourists. [Електронний ресурс]: -
Режим доступу URL:
<https://www.mlit.go.jp/kankocho/en/shisaku/sangyou/hotel.html>
71. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк – К., 2017. – 661 с
72. UNWTO. Tourism highlights 2018. Edition, 2018. 234 p. [Електронний ресурс]:- Режим доступу URL:
<https://www.unwto.org/global/publication/unwto-tourism-highlights-2018>
73. Гуткевич С.О., Каїра Л.Г. Навчальний посібник до виконання дипломної роботи бакалавра для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»: навч. посіб./ за ред. С.О.Гуткевич. Київ: НУХТ, 2020.- 36 с.
74. Виконання дипломної роботи бакалавра: навч. посіб./ С.О.Гуткевич, Л.Г.Каїра/ за ред. д-рки екон. наук, проф. Гуткевич С.О. Київ : НУХТ, 2020. 36с.
75. Методичні рекомендації до виконання випускної кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» денної форми навчання [Електронний ресурс] / уклад. Гуткевич С.О., Каїра Л.Г. – К.: НУХТ, 2021. – 41 с.

Класифікація видів туризму за різними ознаками

За формою організації	груповий; індивідуальний; індивідуально-груповий: тури купуються клієнтами індивідуально, а обслуговування відбувається в групі; сімейний.
За критеріями	метою подорожі; спрямованістю туристичних потоків; масштабами охоплення території; способом пересування та використанням транспортних засобів; терміном поїздки; сезонністю; демографічним і соціальним складом учасників подорожі; ступенем організованості; принципами організації продажу туру та формою організації туристичного обслуговування.
За Географічний принципом	Внутрішній Міжнародний
За Напрямком туристичного потоку	В'їзний Виїзний
За Метою поїздки	Рекреаційний Оздоровчий Пізнавальний Професійно-діловий Науковий Спортивний Шоп-тури Пригоди Паломницький Ностальгічний Екотуризм Екзотичний Елітарний Курортний
Спосіб пересування	Пішохідний Авіаційний Морський Річковий Автотуризм Залізничний Велосипедний Змішаний
Джерело фінансування	Соціальний, Комерційний

Продовження додатку А

Засоби розміщення	Готелі Мотелі Пансіонати Кемпінги Намети
Кількість учасників	Індивідуальний Сімейний Груповий
Тривалість перебування	Короткочасний Довготривалий
Розташування туристичного місця	Гірський Водний Сільський Приміський
Інтенсивність туристичного потоку	Постійний Сезонний
Організаційна форма	Організований Неорганізований
Ступень підготовки	Запланований Спонтанний

Джерело : складено автором на основі [5;6].

Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн
Європи (млн. грошових одиниць)

№	Країна	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Австрія	22	22	23	22	23	23
2	Бельгія	12	13	13	14	160	15
3	Болгарія	3	4	4	3	3	5
4	Греція	7	5	6	6	5	6
5	Данія	29	32	32	33	30	26
6	Естонія	3	3	4	4	4	0,456
7	Ірландія	11	12	12	13	14	14
8	Іспанія	137	132	128	136	145	153
9	Італія	65	52	55	51	57	56
10	Кіпр	2	0,205	2	2	3	3
11	Латвія	5	4	5	4	4	4
12	Литва	4	4	4	4	4	4
13	Люксембург	2	2	2	2	2	2
14	Мальта	0,500	0,526	0,562	0,600	0,704	0,807
15	Нідерланди	46	43	42	42	43	45
16	Німеччина	247	248	237	248	256	243
17	Норвегія	:	20	25	22	22	23
18	Польща	52	525	49	51	55	58
19	Португалія	14	149	15	16	16	17
20	Румунія	15	18	17	17	17	18
21	Словаччина	7	7	7	8	10	11
22	Словенія	4	5	4	4	4	5
23	Угорщина	18	16	17	18	18	19
24	Фінляндія	40	39	38	38	39	39
25	Франція	225	225	226	199	196	221
26	Хорватія	9	9	8	7	4	5
27	Чехія	33	31	33	40	33	36
28	Швейцарія	19	20	19	20	20	22
29	Швеція	:	:	39	40	42	60
Всього		1 037	1 057	1 068	1 055	1 233	1 137

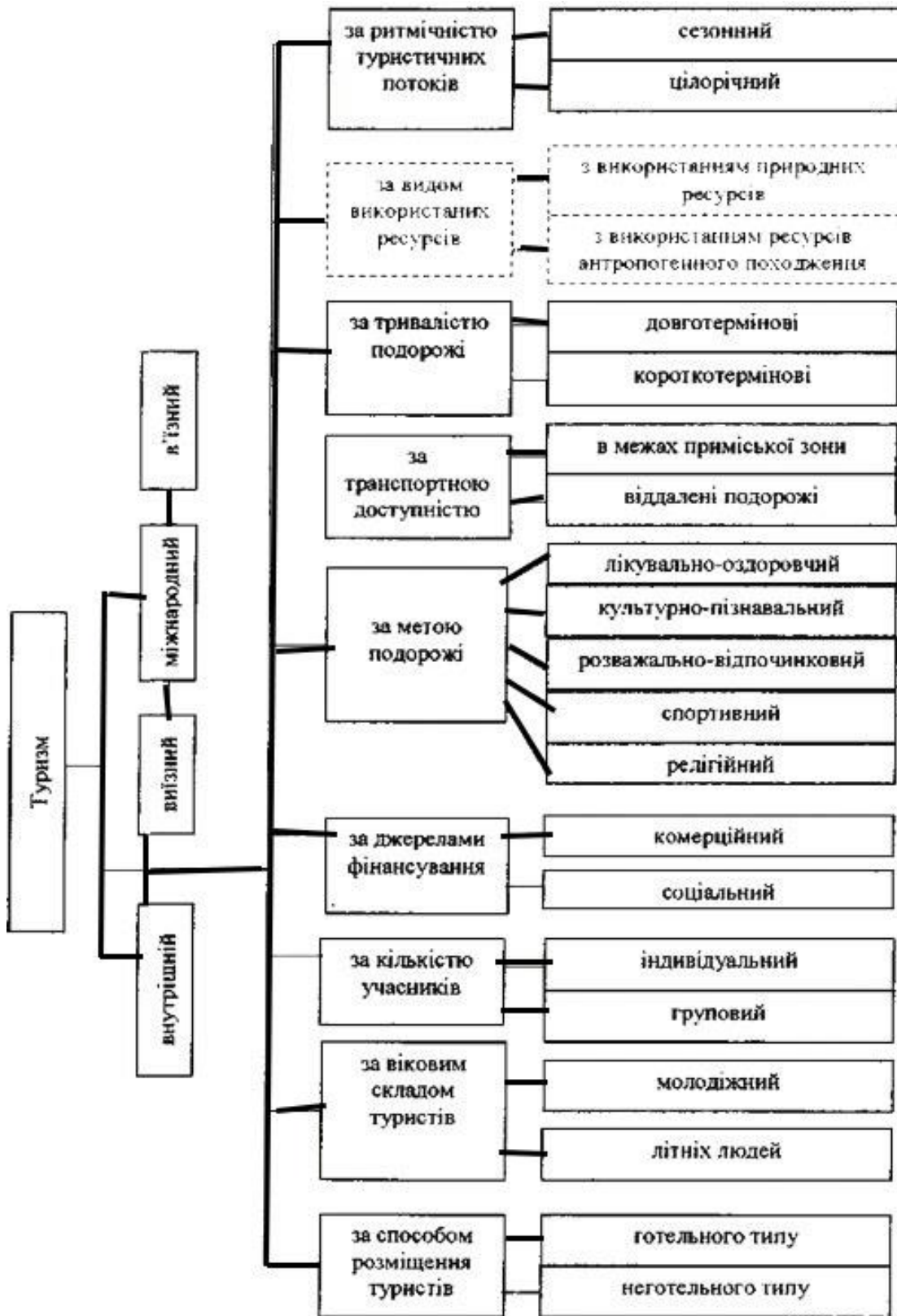
Джерело : [24].

Додаток В

Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи з метою рекреації та відпочинку (млн. грошових одиниць)

№	Країна	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Австрія	13	13	14	13	15	15
2	Бельгія	9	10	10	11	12	11
3	Болгарія	2	21	2	2	2	3
4	Греція	4	4	4	4	4	0,414
5	Данія	11	12	13	14	12	15
6	Естонія	1	1	1	2	19	2
7	Ірландія	6	6	6	7	7	8
8	Іспанія	7	69	69	64	71	80
9	Італія	39	30	30	29	34	34
10	Кіпр	2	1	2	1	2	2
11	Латвія	2	1	2	2	2	2
12	Литва	1	1	1	2	2	2
13	Люксембург	0,873	0,931	1	1	1	1
14	Мальта	0,349	0,352	0,432	0,458	0,568	0,617
15	Нідерланди	30	29	29	29	30	28
16	Німеччина	114	119	113	118	1 522	119
17	Норвегія	:	10	12	11	11	11
18	Польща	23	30	20	22	23	25
19	Португалія	6	6	6	6	7	8
20	Румунія	6	7	6	6	7	7
21	Словаччина	3	4	3	4	5	6
22	Словенія	3	3	3	3	3	3
23	Угорщина	9	8	8	9	9	10
24	Фінляндія	17	17	16	17	17	17
25	Франція	86	87	90	81	80	92
26	Хорватія	3	3	3	3	2	2
27	Чехія	19	17	18	16	19	20
28	Швейцарія	12	12	12	12	13	13
29	Швеція	:	:	19	21	21	21
Всього		497	506	515	510	1 953	559

Джерело: [25].

Джерело: [48]